

Táto krízová situácia ukázala, v čom sú výnimočné a nápomocné mimovládne neziskové organizácie a v čom je nenahraditeľný štát a samospráva.

24. februára 2022 začala na Ukrajine vojna. Vojna s ohromujúcimi materiálnymi škodami, no ďaleko väčšími ranami na fyzickom i psychickom zdraví miliónoch Ukrajincov a Ukrajiniiek a s rastúcim počtom ľudí utekajúcich do bezpečia. V prvých momentoch ostal celý svet paralyzovaný masívnym vojenským zásahom v krajine, ktorá sa uchádza o členstvo v Európskej únii a ktorá bezprostredne hraničí so Slovenskou republikou. Nie nadsť. Ani vyčerpávajúca pandémia koronavírusu neotupila ľudskosť, solidaritu a ochotu pomôcť ľuďom, ktorí prišli o svoj domov, majetok, v najhorších prípadoch o svojich blízkych a o svoju životnú perspektívu a budúcnosť.

Takmer okamžite sa začala organizovať a mobilizovať občianska spoločnosť. Nikto to pritom od ľudí na Slovensku, v Poľsku či v iných krajinách nežiadal, aj štátna autorita zasiahla až neskôr. Keď ale na hranice začali prichádzať prví odídenci, tak ľudia zo Slovenska – jednotlivci, organizácie, samospráva, cirkev – začali spontánne pomáhať. Jedlom, teplým oblečením a aspoň provizórnym prístreším. Časom sa táto pomoc rozširovala, štruktúrovala, pokračovala a pokračuje dodnes. Koľko bolo tejto pomoci? Ako sa dá vyčíslieť?

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti mapoval prínos mimovládnych neziskových organizácií (MNO) v čase riešenia krízy spôsobenej vojnou na Ukrajine v oblastiach humanitárnej pomoci, dobrovoľníckej činnosti, integrácie a finančných zbierok. Prieskum pomáhal reflektovať aktuálny stav, trendy a vývoj pomoci MNO a prináša dáta za prvý rok vojny od februára 2022 do februára 2023.

AKO ZMERAŤ ĽUDSKOSŤ

AKO ZMERAŤ ĽUDSKOSŤ

ako mimovládne
neziskové
organizácie
pomáhali
počas vojny
na Ukrajine

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Ambrela, ADRA Slovensko, Nadácia Integra, Človek v ohrození, Seleziáni don Bosca, Depaul Slovensko n. o., STEP-IN Civic Association, Leap n. o., Áno pre život n. o., Asociácia samaritánov Slovenskej republiky o. z., Berkat Slovensko o. z., Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Centrum sociálnych služieb KA o. z., Centrum dobrovoľníctva n. o., Centrum komunitného organizovania o. z., Centrum pre filantropiu n. o., Dobrovoľná civilná ochrana o. z., Dobrovoľná požiarna ochrana Slovenskej republiky o. z., Domka – Združenie saleziánskej mládeže o. z., Equita o. z., Evanjelická diakonia, Fórum života o. z., FIREMEDICAL, o. z., Humans Rights League – Liga pre ľudské práva, Integračné centrum Košického kraja – Nadácia Dedo, IPčko, Laura združenie mladých, Lions Club Košice Cassovia o. z., LEAF o. z., Občianska agentúra komunitného rozvoja 1317 o. z., Karpatská nadácia – Spoločnosť Minoritas – OZ Podaj ďalej, Komunitná nadácia Bardejov, Komunitná nadácia Liptov, Komunitná nadácia Zdravé mesto, Kto pomôže Ukrajine – Donio n. f., Koinonia Ján Krstiteľ – Vyšný Klátov, Komunitné centrum Rómsky Inštitút, n. o., Klub Prieskumník – Pathfinder o. z., Mareena o. z., Návrat o. z., Nadácia Pontis, NODAM – Združenie detí a mládeže o. z., Nezávislá platforma SocioFórum o. z., COMIN – kontaktné miesto pre cudzincov, Maják nádeje o. z., Rozmanita o. z., MafU o. z., Post Bellum SK o. z., Pastoračné centrum Anny Kolesárovej, Vysoká nad Uhom, Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií o. z., Pokoj a dobro – pomoc núdzným, Prešovské dobrovoľnícke centrum o. z., Platforma rodín so zdravotným znevýhodnením o. z., Rada pre práva dieťaťa o. z., Rómsky Inštitút – Roma Institute n. o., Slovenská humanitná rada o. z., Slovenská katolícka charita o. z., Bratislavská arcidiecézna charita, Arcidiecézna charita Trnava, Diecézna charita Nitra, Diecézna charita Žilina, Diecézna charita Rožňava, Diecézna charita Banská Bystrica, Spišská diecézna charita, Gréckokatolícka charita Prešov, Arcidiecézna charita Košice, Gréckokatolícka eparchiálna charita Košice, Rímskokatolícka farnosť sv. Alžbety, SME SPOLU o. z., Slovenský Červený kríž o. z., Slovenský skauting o. z., SOSNA o. z., Spolka o. z., Svetielko pomoci n. o., Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť, Spolok sv. Vincenta de Paul na Slovensku, Szlovákiai Magyar Cserkészsövetség – Zväz skautov maďarskej národnosti, Ťahanovská záhrada o. z., TNDC – Trenčianské dobrovoľnícke centrum o. z., TENENET o. z., Toto! – kultúrne ihrisko o. z., Úsmev pre druhých o. z., Ústredie diakonia Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku (cirkevné zbory: Ďurkov, Hraň, Bister, Tušice, Malý Kamenec, Oborín, Palín a Lastomír), V.I.A.C. – Inštitút pre podporu a rozvoj mládeže o. z., Vaša charita n. o., Webelka n.o., Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže, pre ochranu prírody – Machaon International o. z., Záhrada – centrum nezávislej kultúry n. o., Camp Žilina – Ukrajinska Spilka

Venované všetkým ľuďom
a organizáciám, ktorí
akokoľvek a komukoľvek
v tejto vojne pomohli.

AKO ZMERAŤ ĽUDSKOSŤ

Ako mimovládne
neziskové organizácie
pomáhali počas vojny
na Ukrajine

AKO ZMERAŤ ĽUDSKOSŤ

Ako mimovládne neziskové organizácie pomáhali počas vojny na Ukrajine

Vydalo: © Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky/Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Zostavili: Barbara Gindlová, Matej Miklián, Filip Gono

Zodpovedná redaktorka: Alena Petrželková

Jazyková korektúra: Ivana Gibová

Autorky a autori fotografií © Anton Hvizdoš, Róbert Németi, Anton Frič,
Barbora Blahová, Matej Vernarský, Roman Kortiš, Vladislav Kakody, Marika Géciová,
Lukáš Hlubovič, Monika Domeniková, Stanislav Bielik, Jakub Belán, Jaroslav Bielik,
Nazarij Kostjuk, Ľudovít Činčala, Ivona Fraňová, Miro Béreš, Alexandra Háberová,
Jana Gombošová a archív organizácií uvedených v publikácii

Obálka a grafický dizajn © Zuzana Chmelová

Bratislava 2023

ISBN 978-80-89051-88-5

Publikácia je súčasťou národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík II.

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

POĎAKOVANIE FILIPA VAGAČA,

splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti

Vážené predstaviteľky a predstavitelia mimovládnych neziskových organizácií, milí priatelia a priateľky (ak vás môžem takto osloviť),

najradšej by som bol, keby som tento úvod nemusel písať. Nie kvôli tomu, čo budete ďalej čítať, tie príbehy naozaj stoja za prečítanie. Je to hlavne kvôli tomu, že dôvod, kvôli ktorému vznikli, sa nedá pochopiť a prijať. Žiadna vojna nemá zmysel a cena, ktorú za ňu platíme, je vždy privysoká, ale už sme si odvykli o tom rozmýšľať. Bolo to ďaleko a málokedy sa nás to dotýkalo naozaj. Ďalšia správa v televíznych novinách. Táto vojna nás zaskočila nepripravených. Je blízko, je ohrozujúca a hlavne začína byť osobná. Stretávame sa s tvármi ľudí, do ktorých napísala svoj príbeh a nedá sa pred tým utiecť. Väčšinou to boli deti a vystrašené pohľady ich mám, ktoré nevedeli, čo bude na ďalší deň... Zostali sme zaskočení tým, ako rýchlo sa to stalo, ako veľmi to zmenilo naše životy, ako to prepísalo našu dennodennú rutinu.

Budem osobný. Splnomocnencom som sa stal 14 dní od začiatku konfliktu. V stredu ma vláda vymenovala a v sobotu som letel špeciálom s premiérom a ministrom vnútra na hranicu. Nikdy predtým som na tej hranici nebol, hoci na Ukrajinu som bol viackrát. Doteraz si pamätám tie mamy s deťmi, bolo ich tam veľa a bola zima... Na hranici bolo cítiť napätie, nefungovalo veľa vecí, chýbala koordinácia. No na druhej strane bolo cítiť aj ľudskosť, vyhriate stany pre dojčiacie matky s deťmi, boli tam vojaci, ktorí nosili batožinu. Silný ľudský rozmer pomoci, ktorá sa nepýtala na financie, ktorá prišla „iba“ pomôcť.

Už vtedy som sa rozhodol, že tento príbeh bude treba zachytiť. Dovoľte mi podeliť sa s vami o jeho časť.

Dobrovoľníci a dobrovoľníčky odpracovali za rok trvania vojny neuveriteľných 497 599 osobohodín. To číslo vám asi veľa nepovie. Je to veľa, je to málo? Keď to číslo vydělíme 24 hodinami a 365 dňami, tak je to, akoby jeden človek pracoval nepretržite 57 rokov. Pre niekoho možno celý život... K tomu si treba pripočítať ďalších 676 925 hodín, ktorými experti podporili integráciu na celom území Slovenska. To už nejdeme prepočítavať. Ďalšou časťou príbehu sú finančné zbierky, v rámci ktorých sa podarilo vyzbierať 17 070 460, 57 €. Nevieť si spomenúť na ani jednu grantovú schému za celú existenciu Slovenska, ktorá by pre utečencov vyčlenila rozpočtové zdroje v takejto výške. Ľudia tejto krajiny prepísali históriu a rozhodli sa, že pomôžu aj finančne. No a v neposlednom rade ešte jeden rozmer – humanitárna pomoc, ktorá odišla na Ukrajinu. Neziskové organizácie poslali minulý rok na Ukrajinu 13 782,71 ton pomoci. Opäť vám toto číslo veľa nepovie. Skúsím to rozmeniť na drobné – je to viac ako 7 kilometrov tatroviek (nákladné vozidlo TATRA) v jednom rade za sebou. Toľko pomoci sme tiež doteraz neposlali jednej krajine...

Ale dosť bolo čísel.

Na záver by som však rád upozornil na podľa mňa najpodstatnejšiu zmenu. Udiala sa v našich srdciach, v našich komunitách, udiala sa skoro v celej krajine. Slovo odídenec, utečenec, azylant, migrant malo donedávna skoro vždy negatívnu konotáciu. Vedeli sme ponúknuť dlhý zoznam výhovoriek, prečo nepomôcť, prečo je to „ich vina“, prečo „ja s tým nemôžem nič robiť“. Len okrajovo sa nás dotkli niektoré migračné vlny a podarilo sa nám dosť efektívne zatvoriť pred nimi oči. Boli sme radi, že sú tu iní, že sú tu Nemci, Rakúšania a ti ostatní, že nie my by sme mali pomôcť. Zdá sa mi, že prvýkrát v našej novodobej histórii sme sa k tomu postavili ináč, že sme zrazu stratili všetky strachy a obavy, že sme sa nechali viesť tým, čo sme cítili a vnímali ako to správne. Podarilo sa nám prepísať predošlý naratív a príbeh pomoci sa stal zrazu silnejším ako všetky tie predošlé výhovorky. Dúfam, že to nie je len dočasná zmena a že sme to prepísali natrvalo. Pevne verím, že tento príbeh zostane v nás a že bude mať úspešné pokračovanie aj v integrácii ľudí z Ukrajiny, ale aj z ďalších krajín, odkiaľ ľudia odchádzajú, či už z dôvodu vojenského konfliktu, alebo kvôli neúnosnej biede a hladu.

Tento príbeh by ale nemohol byť vyrozprávaný, keby sa nestal. Keby nebolo tisícov ľudí na celom Slovensku, ktorí sa či už ako predstavitelia štátu, samosprávy, ale aj ako jednotlivci nerozhodli pomôcť a bezodkladne ponúknuť svoje odborné a ľudské kapacity.

Mohutný mechanizmus pomoci však rozbehol neziskový sektor, ktorý nielen s ochotou, ale predovšetkým s vysokou profesionalitou naštartoval systém, na ktorý sa až neskôr napojil štát. Kríza spôsobená vojnou zahýbala nielen mimovládnym sektorom, ktorý v extrémne krátkom čase musel zareagovať na obrovské výzvy, ale aj štátom, ktorý pocítil, ako veľmi potrebuje občiansku angažovanosť pri riešení neočakávaných situácií. Efektívna humanitárna pomoc, dobrovoľníci a dobrovoľníčky sa stali fenoménom, ktorý upriamil pozornosť na dôležitosť dobre fungujúcej občianskej spoločnosti. Kríza však poukázala aj na poddimenzovaný systém podpory neziskových organizácií zo strany štátu, čo je jednou z najdôležitejších úloh, ktorej riešenie je ešte stále pred nami.

Záznam fragmentov tejto pomoci ponúkame aj v tejto správe o ľudskosti na Slovensku, ktorá však zďaleka nie je úplná. Predstavuje len časť z celkového objemu pomoci, ktorú mimovládne organizácie pripravili, zmanažovali, zrealizovali a doviedli k ľuďom, ktorí na ňu ostali odkázaní. V správe nájdete výpovede organizácií, ktoré okrem pomoci pravidelne a dlhodobo posielali dáta o poskytovanej pomoci na Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a stali sa tak kronikármi udalostí a príbehov týchto pohnutých čias. Nerobíme si nárok na úplnosť, vieme, že sme zachytili len fragment toho, čo sa naozaj udialo. Ale aj napriek tomu sme ho chceli zachytiť, aby ostal otláčený nielen na papieri, ale aj v našich srdciach...

V mene Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ale aj v mene celej občianskej spoločnosti vám ďakujem. My všetci vám ďakujeme nielen za tú pomoc, za nasadenie, kedy ste išli za hranice vlastných síl, za informovanie o rozsahu tejto pomoci, ale aj za to, že ste neboli a stále nie ste ľahostajnými a že Slovensko je vďaka vám vyspelejšou, solidárnejšou a inšpiratívnejšou krajinou. VĎAKA...

Koinonia Ján Krstiteľ - Vyšný Klátov

MILAN BEDNÁRIK

Akoby nastali posledné časy...

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Naša pomoc sa už od začiatku neobmedzila iba na ubytovanie a kompletnú pomoc v našom zariadení. V prvých týždňoch sme denne pracovali aj na hraničnom prechode Vyšné Nemecké. Zabezpečovali sme dodávky potravín od známych a od priateľov z Talianska. Charite v Košiciach či v Prešove, alebo priamo organizácii Sacred Heart na Ukrajine, sme odovzdali dve dodávky potravinovej pomoci a dva kamióny humanitárnej pomoci. Od polovice mája 2022 sme ponúkali ubytovanie už len výnimočne, ale stále pomáhame. S mnohými ľuďmi z Ukrajiny, ktorí odišli do západnej Európy, sme v kontakte. V Košiciach sme našli ubytovanie pre asi 20 Ukrajincov v troch bytoch. Štyri ženy s deťmi sa vrátili na Ukrajinu, do mesta Dnipro. Jedna väčšia skupina sa usídlila v Nitre, kde si viacerí našli prácu. Často kontaktujeme rodiny v Dnipro a jednu početnejšiu rodinu vo Viedni. Do Dnipra sa chystáme vycestovať a ponúknuť v meste konkrétnu pomoc. V spomínanej početnej rodine, pochádzajúcej z Lvova, poznáme mladého muža, ktorý trpí depresiami a dvakrát sa pokúsil o samovraždu.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Zo strany štátu sme mali väčšie očakávania. Prvé tri týždne boli najťažšie. Ostali sme často sami, bez pomoci od druhých. Navyše v čase pandémie, keď sme boli pod tlakom a borili sme sa s mnohými obmedzeniami.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Obdobie, ktoré je za nami, bolo poznačené nielen pandemiou, ale aj obavami o budúcnosť. Akoby nastali posledné časy... Naše osobné záujmy išli bokom. V našich priestoroch, izbách, posteliach spávali cudzí ľudia, ktorých sme nepoznali. Stali sa však našou súčasťou. Aj priateľmi. Bolo pre nás veľmi ťažké, keď sme museli niekoho odmietnuť. Boli sme však zosieťovaní s priateľmi a zariadeniami, kam sme ich posielali. Skrývali sme slzy, keď sa nám na kolena tlačili malé deti, ktorým chýbali otcovia. Veľkonočné sviatky minulý rok boli plné silných momentov. K nim patrila chvíľa, keď slovenské deti odovzdávali tým ukrajinským posolstvo lásky, mieru a nádeje v Jánovom evanjeliu.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odíencov z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku?

Sprevádzanie – pomoc a ochrana pred neprijateľnosťou v spoločnosti.

Spolok sv. Vincenta de Paul na Slovensku

MIHÁLIKOVÁ LIBUŠA

Spočiatku bol chaos.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

V Bratislave sme sa zapojili do zbierky Misijnej spoločnosti Vincenta de Paul a v priestoroch fary sme pomáhali s humanitárnou výpomocou (potraviny, hygienické potreby). V dvoch kostoloch v Leviciach sme vyhlásili zbierku trvanlivých potravín, hygienických potrieb. V priestoroch skladu Vincentíka v Leviciach sme pre ženy z Ukrajiny vydávali potraviny, šatstvo, obuv a prispievali im aj z finančných darov na nákup potravín a drogérie. V Dome nádeje v Bratislave boli prijatí štyria Ukrajinci vrátane deväťročného dievčatka. Bola im poskytnutá potravinová pomoc a oblečenie, trvanlivé potraviny a členovia z našich Konferencií im doniesli potraviny, mäso, a niektorí aj peniaze. Bola im poskytnutá pomoc a sprevádzanie na úradoch, zaregistrovanie sa k lekárovi, z Misijnej spoločnosti bol poskytnutý príspevok na nadštandardné ošetrovanie zuba. Konferencia sv. Štefana v Kráľovskom Chlmcí cez kontakt s kňazom z Užhorodu darovala peniaze na humanitárnu pomoc a potraviny, ktoré im odniesli. Ostatné konferencie na Slovensku sa zapojili do zbierok vo farnostiach.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Spočiatku bol chaos, odídenci čakali na udelenie štatútu odídencov na úradoch nekonečne dlhé hodiny, podobne aj na registráciu na Úradoch práce sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR).

No postupne sa táto situácia riešila elektronicky a mestská časť dokonca zriadila oddelenie pre registráciu odídencov. Čo je ťažké – nájsť prácu pre

utečencov z dôvodu jazykovej bariéry, ale aj iného pracovného návyku. Na druhej strane – prínosom je, že ÚPSVR vypísal projekt na aktivačné práce pre odídencov a aj to, že štát zriadil centra pre ľudí z Ukrajiny.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Dievčatko ubytované v Dome nádeje si donieslo malého kocúra. Súhlasili sme, pretože po úteku (šesť dní utekali z Charkova) a po otrasoch, ktoré zažilo, bol pre ňu kocúrik najmilšou hračkou. Jedna pani jej zakúpila konzervy, granuly, záchod pre mačku, za čo jej malá Líza bola vďačná. Aj celkom cudzí ľudia prichádzali k nám do Domu nádeje, nosili oblečenie pre dieťa a dospelých, prispeli potravinami a peniazmi, ktoré sme im na začiatok darovali.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencov z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku?

Je potrebné súrne riešiť hlavne bytovú otázku, aby mali odídenci kde bývať, a rovnako aby mali prácu na dôstojné žitie. Pre začleňovanie do spoločnosti je dôležité vzdelávanie detí aj dospelých.

Karpatská nadácia

LAURA DITTEL

Zlyhanie štátu vidíme v absencii systémového nástroja finančnej podpory pre organizácie pomáhajúce odídencom.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Karpatská nadácia poskytovala a stále poskytuje najmä finančnú podporu organizáciám pracujúcim priamo v teréne. Rovnako v spolupráci s dvomi partnerskými organizáciami poskytovala a poskytuje pravidelnú humanitárnu pomoc prostredníctvom aktivít:

MÁME RADI UKRAJINU – grantová schéma pre neziskové organizácie a školy, ktoré sa venujú utečencom z Ukrajiny na východe Slovenska (Košický a Prešovský kraj) s dôrazom na deti, zraniteľné skupiny, seniorov, ľudí so zdravotným znevýhodnením a LGBTI+ ľudí. Grantová schéma bola vyhlásená vo februári 2022 a do konca roka podporila 48 projektov v celkovom objeme 172 247 €.

Humanitárna pomoc – v konzorciu s OZ Podaj ďalej Prešov a Spoločnosť pre výskum menšín Minoritas Prešov – poskytuje humanitárnu pomoc v pravidelných intervaloch každý štvrtok od februára 2022. Každý týždeň odchádzajú zo Slovenska minimálne dve dodávky (do 3,5 t), ktoré odvážajú materiálnu pomoc do Užhorodu, Mukačeva a ďalších miest na západnej Ukrajine, odkiaľ sa distribuujú ďalej. Na ukrajinskej strane máme viacerých partnerov, ktorí zabezpečujú pravidelný prieskum potrieb a následnú distribúciu. Kľúčovým z nich je

Karpatská nadácia Ukrajina a Užhorodská univerzita, ktorej rektorát zároveň slúži ako medzisklad. Od začiatku vojny sme na Ukrajinu vypravili 176 ton humanitárnej pomoci (potraviny, šatstvo, deky, spacáky, hygienické potreby, plynové variče, kočíky, lieky a zdravotnícky materiál, elektrocentrály) v odhadovanej hodnote takmer 200 000 €, ktoré odviezlo cca 50 vozidiel. Pomoc pochádzala zo zbierok organizovaných OZ Podaj ďalej a z finančnej dotácie nadácie v celkovej výške 65 000 €. O logistiku sa stará Spoločnosť Minoritas. Všetka práca (organizácia, koordinácia, logistika) je zabezpečovaná dobrovoľníkmi – je ich pravidelne vyše 100 a odpracovali takmer 13 000 osobohodín.

V januári 2023 pribudla nová grantová schéma **SPOLU PRE DETI**, ktorú realizujeme v spolupráci s UNICEF a ktorej cieľom je podporiť spravodlivý a inkluzívny prístup k starostlivosti a vzdelávaniu najmä detí, ktoré utiekli pred vojnou z Ukrajiny, ale aj iných detí v núdzi. Schéma v roku 2023 prerozdolí viac ako 1 000 000 €.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Štát v prvých týždňoch nedokázal zmobilizovať svoje kapacity, čo bolo viac-menej pochopiteľné, ale nedokáže ich mobilizovať ani teraz a obyvatelia môžu mať dôvodné podozrenie, že ich jednoducho nemá... Dobrými nástrojmi boli finančné dávky utečencom, o ktorých štát rozhodol pomerne rýchlo, a tiež spôsob, ako riešil ubytovanie utečencov. Začleňovanie do vzdelávacieho a pracovného procesu však permanentne zlyháva, rovnako ako zdravotná starostlivosť. Karpatská nadácia priamo spolupracuje a rokuje s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorého práca a angažovanosť je od začiatku vojny mimoriadne dobrá. Dôležitá oblasť, v ktorej vidíme zlyhanie štátu, je absencia systémového nástroja finančnej podpory pre organizácie pomáhajúce odídencom.

Spolupráca so samosprávou v Košiciach bola dobrá – pod vedením Nadácie Dedo sa podarilo vytvoriť Integrované centrum prvého kontaktu pre utečencov a Košice – ako jediná samospráva – stále (*máj 2023, pozn.*) poskytujú takéto služby na železničnej stanici.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Silným príbehom je príbeh Victorye Bondarenko z Košíc – Ukrajinky, ktorá s manželom prišla na Slovensko ešte pred vypuknutím vojny a ktorá začala okamžite pomáhať prichádzajúcim ženám a deťom. Jej podpora a pomoc boli veľmi žiaduce a vysoko profesionálne nielen vďaka znalosti jazyka

a pomerov, ale najmä vďaka schopnosti empaticky vnímať každý jeden tragický príbeh a s ním spojené potreby. Victoria založila v Košiciach Centrum pre matku a dieťa Radosť, kde do dnešného dňa poskytuje zázemie pre ukrajinské mamy a ich deti. Niekoľkokrát centrum sťahovali, financujú ho z darov a grantov a denne prekonávajú množstvo prekážok. Napriek tomu sa nevzdávajú a sú príkladom systematickej a cielenej pomoci na miestnej úrovni.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku?

Mimovládne neziskové organizácie existujú a pracujú permanentne v prostredí neistoty a vážnej finančnej poddimenzovanosti. Napriek vysokej profesionalite časti sektora vidíme, ako sektor opúšťajú kvalitní ľudia, pretože ich sektor nedokáže zaplatiť, resp. im nedokáže poskytnúť základnú istotu, ktorú v určitých životných situáciách potrebujú. Tieto ťažkosti sú priamo úmerne vážnejšie na východe krajiny, kde sektor čelí aj chýbajúcim ľudským zdrojom. Táto neistota a finančné ťažkosti sa výrazne prehĺbili počas ostatných dvoch rokov, keď MNO, rovnako ako iné sektory v spoločnosti, čelili

pandémii Covid-19, ale na rozdiel od iných organizácií a zamestnávateľov nedostali od štátu žiadnu relevantnú pomoc. Dôvodom môže byť aj to, že MNO dlhodobo nemajú kapacitu na vytvorenie silnejšej advokačnej kapacity, ktorá by reprezentovala záujmy sektora voči vláde. Napriek všetkému to boli práve MNO, ktoré sa v momente dokázali zmobilizovať a pomáhať, či už na hraniciach, alebo vo vnútrozemí, alebo poskytovať humanitárnu pomoc na území Ukrajiny. Načreli do svojich už aj tak vyprázdnených rozpočtov a urobili, čo bolo potrebné. Dnes sa postupne spamätávajú, ale vedia, že výraznejšia pomoc od štátu nepríde. Vďaka za EU CARE, ktorý je momentálne k dispozícii, pre niektorých však už neskoro a nie je potrebné zdôrazňovať, že to nie je žiadny systémový nástroj, ale prostriedok na zaplátanie obrovských dier. Pre MNO, ktoré stále pracujú v téme pomoci odídencom z Ukrajiny, sa tieto klasické témy dopĺňajú o ťažkosti spojené s konkrétnymi oblasťami podpory a začleňovania: nedostatok miest v predškolských a školských zariadeniach, nedostatok jazykovej podpory, nedostatok odbornej asistencie pri začleňovaní detí do kolektívov, nedostatok psychologickkej podpory. Pri dospelých sú to ťažkosti spojené s integráciou na pracovný trh.

Nadácia Integra

STANISLAVA KOTÚČKOVÁ

Najťažšie bolo vidieť našich rodičov plakať.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Nadácia Integra poskytuje potravinovú a nepotravinovú humanitárnu pomoc vojnou postihnutým komunitám na Ukrajine prostredníctvom humanitárnych kamiónov zo Slovenska a Rumunska do skladov na Ukrajine. Od vypuknutia vojny pomohli život zachraňujúcimi balíčkami viac ako 350 000 ľuďom na Ukrajine. Poskytli sme psychosociálnu podporu viac ako 1900 traumatizovaným ľuďom na Ukrajine. Pomohli sme postaviť nový modulárny dom alebo opraviť vojnou poškodený dom 235 ľuďom v Irpini, ktorí prišli o svoj domov v dôsledku vojny. Viac ako 1800 ukrajinským utečencom na Slovensku a v Poľsku sme poskytli podporu najmä vo forme prístrešia, stravy, psychologickéj podpory a prístupu k základnej zdravotnej starostlivosti.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Veľmi oceňujeme projekt EU CARE na príspevky na mzdy zamestnancov, ktorí pracovali v minulom roku v oblasti integrácie utečencov. Ale, žiaľ, výzva bola zverejnená až v marci 2023, a to už sme mali minulý rok uzavretý... Veľa organizácií preto nemohlo požiadať o príspevky, pretože by museli vykázať dvojité krytie miezd. Tak do budúcnosti by bolo fajn, keby štát myslel aj na to, že organizácie uzatvárajú rok v marci a podporu teda nemôžu žiadať, aj keď alokované prostriedky z EÚ sú.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Krátko po začiatku vojny, keď boje v okolí Kyjeva začali byť veľmi kruté, sa Maxim s rodinou rozhodol odísť. Chceli si len zachrániť život a boli šťastní,

že našli dočasné útočisko v Rivne na západnej Ukrajine. Po oslobodení Irpini sa vrátili domov. Ich dom bol značne poškodený, zostalo po ňom len pár múrov. „Počas intenzívneho ostreľovania sme tu neboli, ale videli sme fotku nášho horiaceho domu,“ vysvetľuje Maxim. „Bolo to naozaj ťažké vidieť,“ spomína jeho mladšia dcéra Nasťa a rozplače sa. „Najťažšie však bolo vidieť našich rodičov plakať,“ dodáva jej sestra Darina. Rodina Maxima prekonala šok. Počas monitorovacej návštevy Integry v septembri 2022 boli zaneprázdnení rekonštrukciou svojho poškodeného domu, aby sa pripravili na chladné počasie. Maxim očakával, že s pomocou Nadácie Integra, jej ukrajinského partnera Realis, stavebnej firmy a niektorých miestnych dobrovoľníkov sa mu podarí presťahovať do nového modulového domu ešte pred zimou. Plánom jeho rodiny bolo bývať v novom modulárnom dome, zatiaľ čo v priebehu budúceho roka budú postupne pokračovať v prestavbe svojho starého domu. V novembri 2022, počas druhej monitorovacej návštevy Integry v Irpini, sa práve montoval nový modulový dom Maximovej rodiny, a keď sme ich navštívili v januári 2023, už nás privítali vo svojom novom teplom domove. Maximova manželka Katarína nás previedla a povedala, že je veľmi vďačná, že jej rodina mohla osláviť Nový rok na svojom vlastnom, peknom a teplom mieste. Potom tichšie dodala, že Maxim, jej manžel a otec rodiny, bude musieť narukovať do armády, keď ich dcéra tento rok dovŕši osemnásť rokov. Na Ukrajine platí výnimka pre mužov s tromi a viac deťmi – nemusia slúžiť v armáde, pretože sa starajú o rodinu. Tá sa však ruší, keď sa dieťa stane dospelým v osemnástich rokoch. „Teraz nič neplánujeme, žijeme zo dňa na deň. Ale sme radi, že máme jeden druhého a strechu nad hlavou,“ uzatvára Katarína so žiarivým úsmevom.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídených do spoločnosti?

V súčasnosti už nepracujeme v oblasti integrácie utečencov.

Vaša charita, n. o.

MARGARÉTA ŽIGOVÁ

Aj v prípade ukončenia vojny na Ukrajine veľká časť odídencom zostane v našej krajine, pretože ich obydľia sú zničené, ich zamestnávateľia už neexistujú, krajina je zdevastovaná.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Naša organizácia poskytovala pomoc odídencom od prvého dňa konfliktu. Medzi prvými sme vyhlásili lokálnu zbierku materiálnej pomoci, v spolupráci s organizáciou Pre človeka sme vytvorili databázu na poskytovanie pomoci formou dobrovoľníckej činnosti, ubytovania, dopravy, materiálnej pomoci, ktorú sme ďalej zdieľali so spolupracujúcimi organizáciami, najmä katolíckymi charitami. Od vypuknutia konfliktu do konca marca 2023 sme poskytovali materiálnu pomoc pre odídencom v Lučenci a okolí – ošatenie, hygienické potreby, potraviny, vybavenie domácností. Získavali sme a zabezpečovali dopravu materiálnej pomoci, skladovanie, triedenie a každý mesiac výdaj cca 1,5 tony materiálnej pomoci. Poskytli sme materiálnu pomoc pre ľudí zasiahnutých vojnovým konfliktom priamo na Ukrajine, vnútorným vysídlencom alebo obyvateľom, ktorí vo svojich (často zdevastovaných) obydľiach ostali: 12 ks generátorov, oblečenie, 19 ton potravín, zabezpečili sme dopravu

osôb (z hraníc do ubytovania, za príbuznými a podobne), dopravu materiálnej pomoci vrátane nábytku a spotrebičov na vybavenie domácností. Zmerali sme sa aj na odborné služby: sociálne poradenstvo, tlmočenie, sprevádzanie na úrady (vybavovanie statusu odídencov, vybavovanie dávok v hmotnej núdzi), pomoc pri hľadaní zamestnania, pomoc pri umiestňovaní detí do školských zariadení. Zrealizovali sme integračné aktivity a podujatia zamerané na upevňovanie vzťahov odídencom a tunajších obyvateľov, letné tábory pre deti, najmenej jedenkrát v týždni realizujeme spoločnú aktivitu ako napr.: tvorivé aktivity, aktivity v komunitnej záhrade, výlety, súťaže vo varení a pečení, posedenia.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou?

Pri pomoci odídencom a ľuďom na Ukrajine sme spolupracovali najmä s obcami Halič a Mašková – s ktorými máme veľmi dobrú skúsenosť – pri zabezpečovaní vybavenia domácností, pomoci pri hľadaní zamestnania, umiestňovania detí do školských zariadení a podobne. Menej dobrú skúsenosť máme pri spolupráci so samotným mestom Lučenec, kde pôsobíme od roku 2013 – tu nie je dobrá spolupráca ani pri iných aktivitách. So štátom sme nemali možnosť spolupracovať.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Emócie boli vyhrotené najmä na začiatku konfliktu. Náš riaditeľ ihneď po oznámení napadnutia Ukrajiny nabalil do dodávky občerstvenia a s riaditeľom spolupracujúcej organizácie vyrazili na hranicu. Keď prišli prví utečenci na hranicu v Ubli, oni tam už čakali a odvtedy zabezpečovali pomoc osobne alebo prostredníctvom dobrovoľníkov. V prvý deň konfliktu, v piatok večer, sme vytvorili dotazník, v ktorom ľudia mohli ponúknuť dopravu, ubytovanie, svoju dobrovoľnícku službu či inú pomoc. Naše kontakty sme ihneď zverejnili na našej webovej stránke aj na sociálnych sieťach. Za krátky čas volala pani – hovorila po slovensky. Bola veľmi vystrašená. Jej dcéra bola na Ukrajine na pracovnej ceste a už pred vypuknutím konfliktu sa plánovala vrátiť domov. Nestihla to a dostala sa do davu utekajúcich ľudí. Netušila, či bude mať dostatok paliva a či dôjde autom na hranice. Netušila, či nestratí spojenie, lebo telefonická sieť bola preťažovaná a zlyhávala. Netušila, čo bude na hraniciach, či ju pustia s autom, či ju cestou nezasiahne náboj útočiaceho agresora... Matka v strese hľadala pomoc. Ihneď sme siahli po databáze z dotazníka, ktorá sa v sekunde začala zaplňovať ľuďmi ochotnými pomôcť. Kontaktovali sme pána, ktorý uviedol, že je ochotný kedykoľvek sadnúť do svojho auta a dopraviť ľudí

z hranice, kam bude treba. Hoci bola neskorá noc, telefón zdvihol ihneď. Dohodli sme podrobnosti, vymenili kontakty. Na hranici ho už čakal náš riaditeľ. Utekajúca dcéra vystrašenej pani sa napokon dostala cez hranice svojím autom a dobrovoľník mohol odviezť iných ľudí, ktorí bezradne utekali, často ani netušili kam. To bola naša prvá podaná pomocná ruka. Každý ďalší príbeh, každý ďalší zážitok, každý ďalší deň bol silný, no tento prvý ostáva rezonovať a tlačí slzy do očí aj po roku.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Proces začleňovania odídencom do spoločnosti prebieha priebežne od prvého dňa ich prijatia na Slovensku. Po prvej najsilnejšej utečeneckej vlne sa situácia upokojila, mnoho odídencom si našlo zamestnanie, alebo po dočasnom pobyte na Slovensku odišli do inej krajiny, mnohí aj späť na Ukrajinu. Mnohí z nich sa naučili žiť „medzi Slovenskom a Ukrajinou“ – často chodia navštevovať svoje rodiny na Ukrajinu, ale na Slovensku už žijú a pracujú. Mnoho z nich ostáva závislých od pomoci – najmä matky s malými deťmi, seniori, ľudia so zdravotným postihnutím. Časť odídencom považuje svoj pobyt na Slovensku za dočasný a túži sa vrátiť domov. Iná časť si hľadá uplatnenie na Slovensku. Často pracujú ako pomocní robotníci vo fabrikách, pretože ich odborné

vzdelanie na Slovensku nie je uznané. Mnoho rodín, resp. matiek s deťmi žije v ubytovacích zariadeniach alebo bytoch, ktoré sú v súčasnosti dotované. V prípade ukončenia podpory sa mnoho rodín môže dostať do veľmi zložitej finančnej situácie, a to nielen osoby, ktoré nemajú možnosť zamestnať sa, ale aj zamestnaní môžu mať ťažkosti. Vzhľadom na dlhotrvajúci konflikt a pretrvávajúce riziká na Ukrajine stále prichádzajú noví odídenci, aj keď už nie v takom počte, ako to bolo na začiatku konfliktu. Aj v prípade ukončenia vojny na Ukrajine veľká časť odídencom zostane v našej krajine, pretože ich obydlia sú zničené, ich zamestnávateľia už neexistujú, krajina je zdevastovaná.

Nadácia DEDO / Integračné centrum Košického kraja

KATERINA MIKLEI SLOBODNÍKOVÁ

Za prejav solidarity považujeme unikátnu spoluprácu desiatich neziskových organizácií a Košického samosprávneho kraja.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

V reakcii na prílev ukrajinských utečencov na Slovensko po februári 2022 Nadácia DEDO ako líder spolu s deviatimi partnermi – občianskymi organizáciami a regionálnou samosprávou (Košický samosprávny kraj) – založila konzorcium, ktoré prevádzkuje Integračné centrum Košického kraja (IC). IC bolo od začiatku koncipované ako komplexné centrum poskytujúce dlhodobú podporu ukrajinským utečencom, ktorí našli útočisko v Košiciach. Tento model bol navrhnutý na základe očakávania, že hoci služby, ktoré vznikali po ruskej intervencii na Ukrajine, budú schopné pokryť služby prvej reakcie, stále bude existovať medzera v poskytovaní dlhodobej komplexnej podpory najzraniteľnejším skupinám ukrajinských utečencov, čo sa aj potvrdilo. IC, ktoré sa výslovne zameriava na integráciu ukrajinských utečencov, začalo poskytovať služby svojim klientom v júni 2022 a odvtedy poskytlo dlhodobé sociálne a psychologické poradenstvo, právne poradenstvo a pomoc s bývaním, prácou a vzdelávaním takmer 550 klientom (rodinám), t. j. 1650 príjemcom s komplexnými potrebami.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Spoluprácu so samosprávou hodnotíme pozitívne. Avšak považujeme za potrebné uviesť nedostatok koordinácie zo strany štátu alebo samosprávy. Koordinovaná pomoc odídencom v určitých regiónoch by mala oveľa väčší efekt. Za pozitívnu skúsenosť považujeme aj to, že nám samospráva umožňovala vykonávať naše činnosti. Ako príklad môžeme uviesť bezplatné poskytovanie priestorov Košického samosprávneho kraja, kde pôsobí Integračné centrum.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Za prejav solidarity v kontexte vzniku Integračného centra považujeme unikátnu spoluprácu desiatich neziskových organizácií a Košického samosprávneho kraja. Každý z členov konzorcia promptne reagoval na vzniknutú výzvu, dokázal sa spojiť a priniesť svoj vklad do spoločného projektu s cieľom zabezpečiť čo najväčší prínos ľuďom utiekajúcim pred vojnou.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Jednou z najväčších výziev pri začleňovaní odídencom do spoločnosti je neprispôbený sociálny systém Slovenskej republiky v oblasti integrácie cudzincov. Príklady? Doklad o dočasnom útočisku predpokladá iba urgentnú zdravotnú starostlivosť. Zabezpečiť si poistenie, vďaka ktorému by sa cudzinec mohol dostať k plnohodnotnej zdravotnej starostlivosti, je možné jedine v komerčných poisťovniach ako samoplatca, alebo v prípade zamestnania na akýkoľvek pracovný úväzok s mesačnou mzdou vyššou ako je minimálna mzda v SR. Problémom je aj finančná podpora odídencom na dôchodku, ktorí pochádzajú z bojových oblastí. Sociálny systém na Slovensku ponúka ako finančnú podporu ľuďom utekajúcich pred vojnou príspevok v hmotnej núdzi v sume 70 € na jednu dospelú osobu. Od daného príspevku sa odpočítava časť dôchodku, ktorý utečenec oficiálne dostáva na Ukrajine, z čoho následne vyplýva suma nezlučiteľná so životným minimom pre osoby na dôchodku potrebným na prežitie. Rovnako príspevok na ubytovanie poskytovaný majiteľom nehnuteľnosti, ktorí bezplatne poskytujú ubytovanie odídencom, sa predlžuje na 3- až 5-mesačnej báze a informácie o predĺžení sú oznamované na konci daného obdobia. Táto skutočnosť vytvára pocit neistoty u majiteľov nehnuteľností, ako aj u samotných odídencom.

ZUZANA JURÁNEKOVÁ

Ja už tiež nemám kamarátov, lebo je u nás vojna, vieš?

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Psychológovia z IPčka prišli na východné hranice Slovenska s Ukrajinou 27. februára 2022, tri dni po vypuknutí konfliktu, ktorý šokoval svojou krutosťou a neľudskosťou. Na základe Memoranda o spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SR a Memoranda s Ministerstvom vnútra SR je úlohou občianskeho združenia IPčko koordinácia a poskytovanie psychologickéj podpory a pomoci ľuďom, ktorí prechádzajú (nonstop aj dnes) cez miesta prvého kontaktu, tri hraničné priechody (Vyšné Nemecké, Ublá a Veľké Slemence), pracovníkov pomáhajúcich organizácií, členom záchranných zložiek a ľuďom, ktorí prichádzali na hranice pomôcť. Zodpovední sme tiež ako psychológovia za bod „prvého kontaktu“ (Červená hviezda) pri vlakovej a autobusovej stanici v Košiciach.

Za celý čas sa v našom tíme dobrovoľnícky vystriedalo viac ako 50 psychológov z IPčka a 20 psychológov mimo našej organizácie, ktorí sa na pár dní stali súčasťou nášho tímu. Poskytli sme spolu tvárou v tvár viac ako 82 tisíc služieb prvej psychologickéj pomoci, odborných krízových intervencií, poradenstiev a rozhovorov. Sme tu aj dnes a počúvame príbehy, o ktorých sme si mysleli, že patria na hodiny dejepisu a do vymyslených akčných filmov. Stretávame hrdinov, ale aj užialené mamy s deťmi a vystrašených tínedžerov a seniorov, ktorých pohľad kladie otázku, ako sa to môže diať.

Riešime konflikty, upokojujeme paniku a snažíme sa zo všetkých síl priniesť nádej, informácie a prijatie. V psychosociálnych zázemiach, ktoré sme vytvorili na jednotlivých hraničných priechodoch a v hotspotoch, poskytujeme

krízovú intervenciu, manažment stresu a podporu pre deti aj dospelých počas čakania na hraniciach. Hlavným cieľom prvej psychologickéj pomoci na hraniciach je ventilácia nahromadených emócií v bezpečnom prostredí a za prítomnosti psychológov, stabilizácia emócií, posilnenie zvládacích mechanizmov a zdrojov, sprevádzanie, podpora a krátkodobé plánovanie.

Medzi najčastejšie témy, ktoré sa medzi ľuďmi z Ukrajiny objavujú, patria pocit osamelosti, clivota za blízkymi, ktorí zostali na Ukrajine, hnev na vojnu, strach a neistota z budúcnosti, pocit bezmocnosti a zúfalstva, stratenosť v myšlienkach a emóciách, panika, depresívne symptómy, smútok nad úmrtím blízkeho, stres, psychosomatika, sociálne a ekonomické otázky, strata záujmu o život, úzkosti.

Najčastejšie sa stretávame s ľuďmi, ktorí prežívajú smútok, plačú, majú triašku, pociťujú hnev alebo sú konfliktní, majú strach, úzkosť, panické ataky, hyperventilujú, objavujú sa u nich flashbacky z útokov vojsk, bombardovania a úteku.

Na hranice sme neprišli sami, vzali sme si zo sebou aj plyšové orangutany, ktoré sa stali našimi pomocníkmi pre deti zasiahnuté vojnou. Plyšové orangutany sú súčasťou Huggy-Puppy intervencie, ktorá bola prvýkrát použitá v roku 2006 počas izraelsko-libanonskej vojny. Bola vyvinutá autormi Sadeh A. a Kushnir J. pre deti, ktoré boli zasiahnuté vojnovým konfliktom a umiestnené v záchytných táboroch. Výsledky tejto intervencie sa ukázali ako veľmi účinné, preto sme sa rozhodli ju priniesť a ponúknuť ju ukrajinským deťom. Huggy Orangutan intervencia má za cieľ priniesť deťom úľavu, zmieriť stres, úzkosti, strach a nočné mory prostredníctvom vzťahu s plyšovou hračkou, ktorú má možnosť dieťa objať. Je to forma prevencie posttraumatickej stresovej poruchy. Plyšová hračka je pre dieťa kamarátom, ochrancom, spoločníkom, pomáha mu so strachmi a obavami a má za cieľ, aby dieťa svoje ťažkosti riešilo cez hračku a tým posilňovalo svoje zvládacie mechanizmy. Huggy-Puppy intervencia je veľmi jednoduchá, nápomocná a „magická“: „*Ďakujem ti, dobrá teta, za nového kamaráta, môžeš sa spoľahnúť, že sa o neho budem starať. Ja už tiež nemám kamarátov, lebo je u nás vojna, vieš, tak teraz budem mať nového. Budeme sa spolu hrať.*“ Zažiť kúsok normálneho sveta v nenormálnej situácii je veľmi potrebné, preto sa tešíme z „bežných“ radostí, ktoré môžeme ľuďom z Ukrajiny v priestoroch hraníc a hotspotov zabezpečiť, napríklad takto.

Zmenšenina FLEK klubu, ktorý prevádzkujeme v Trnave v našej unimobunke v Tranzitnom centre v Michalovciach, nesie názov CHILL ZONE – Чилл зона. CHILL ZONE vznikla preto, aby si mohli mladí ľudia skrátiť a spríjemniť čakanie v centre hraníc hier na PS5, spoločenskými hrami, virtuálnou realitou, počúvaním hudby alebo sledovaním filmov. Chceme tak vytvoriť most k rozhovorom o ich prežívaní bezprostredne po príchode na Slovensko, aby sme im mohli efektívne poskytnúť pomoc.

V spolupráci s IOM (Medzinárodná organizácia pre migráciu) sme vytvorili 8 mobilných psychologických tímov, ktoré pomáhajú ľuďom z Ukrajiny v ich snažení začať znova žiť a zapojiť sa do života na Slovensku vo všetkých krajoch. Tieto tímy pôsobia v ubytovacích zariadeniach, v školách, integračných centrách. Poskytli sme viac ako 7000 psychologických poradenstiev v teréne dospelým a deťom. V centrách krízovej intervencie s názvom Káčko, ktoré IPčko prevádzkuje v centrách krajských miest, sme poskytli viac ako 300 krízových intervencií v ukrajinskom jazyku.

Tínedžeri z Ukrajiny navštevujú aktivity klubov Machovisko (Bratislava), Flek klubu (Trnava) a Kreate klub (Prešov).

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Mestá a obce v jednotlivých regiónoch postupne vytvorili podpornú sieť pre ľudí utekajúcich pred vojnou, s ktorými úzko spolupracujeme. Avšak pomoc je vo väčších, hlavne regionálnych mestách zastúpená oveľa viac ako v ostatných. Ľudia z Ukrajiny majú ťažkosti a niekedy aj finančnú núdzu, aby mohli prísť do týchto väčších miest. V takýchto prípadoch sme využívali naše mobilné tímy a prichádzali sme za ľuďmi. Veľkým problémom je nedostatočné pokrytie zdravotných potrieb pre ľudí z Ukrajiny. Fungovanie a riešenie tejto situácie na úrovni krajov je rôzne, niektoré kraje veľmi angažovane organizujú stretnutia s aktérmi, na ktorých sa konštruktívne hľadajú riešenia situácií, s ktorými sa ukrajinská komunita stretáva. V iných krajoch je táto aktivita oveľa menšia aj z dôvodu nedostatku financií.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Najsilnejším prejavom solidarity bolo, že sme sa v čase po pandémii a prebiehajúcej silnej polarizácii opäť dokázali ako spoločnosť spojiť a zomknúť, zabudnúť na vlastné ťažkosti aj malichernosti pre vyšší cieľ – pomôcť ľuďom, ktorí sa zobudili do vojny a niekto im bezdôvodne začal ničiť životy, slobodu a krajinu. Stáli sme spoločne pri historickej udalosti. Prichádzali sme tam všetci, pretože sme chceli, nie preto, že sme museli. Spojili sme sa, kooperovali, spoznali sme jednotlivcov aj MNO, ktoré by sa za iných okolností možno nikdy nestretli, a hlavne sme „bojovali“ za ľudí. Krutosti vojny sme mohli čítať z ich tváří, vypočutých príbehov a videných fotografií. A tam sme videli, koľkým ľuďom osudy iných nie sú ľahostajné.

Boli sme s mladou mamičkou, ktorá odišla pred vojnou s malým novorodeniatkom a bez svojho manžela. V krehkom a zároveň výnimočnom období života, keď sa stali rodičmi, ich rozdelila vojna. Vďaka našim psychológom mohla bezpečne hovoriť o svojich pocitoch a potrebách, dovolila si plakať a ukázať, že niekedy je toho naozaj veľa a má právo na svoje pocity.

Oslávil sme narodeniny 10-ročného Denisa, ktoré strávil na úteku z vojnou zasiahnutej krajiny a s túžbou dostať vytúžené lietadlo. O svojom vytúženom darčeku nám povedal s hrdinským konštatovaním, že nateraz na to musí zabudnúť, pretože sú „teraz dôležitejšie veci“. Našťastie v našich slovenských obchodoch majú lietadlá, ktoré sa približovali Denisovej predstave a túžbe.

Boli sme súčasťou príbehu mladej rodiny s dcérou s vážnym ochorením štítnej žľazy a výraznými potravinovými intoleranciami, ktorá prežívala obrovský stres a úzkosť z toho, že jej nebude môcť zabezpečiť stravu, vitamíny a zdravotnú starostlivosť. Rodine sme poskytli priestor na ventiláciu svojich obáv, stabilizáciu, podporu, sprevádzanie a v spolupráci s ďalšími ľuďmi sme zabezpečili potraviny, vitamíny a informácie o možnostiach zdravotnej starostlivosti.

Stretli sme pána, ktorý zažil bombardovanie a prišiel o svoj domov. Bol vo veľmi zlom psychickom stave, traumatizovaný udalosťami, ktoré zažil, a vďaka podpore našich odborníkov sa vrátil ku kresleniu a opäť našiel „jazyk“, ktorým môže vyjadrovať svoje pocity, cítiť sa aktívne a mať vo svojich dňoch zmysel.

A na záver príbeh milujúcej babičky, ktorá so svojou dcérou a vnučkou prišla na Slovensko v začiatkoch vojny. Nový domov našli v Michalovciach. Pravidelne chodievajú do materského centra v Tranzitnom centre v Michalovciach, kde nájdú ľudskú blízkosť, komunitu a podporu od psychológov. Babička sa zdôverila so svojimi obavami o vnučku, ktorá sa jej zdala v poslednom období veľmi smutná. Naši psychológovia jej povedali o Huggy Orangutan intervencii a zároveň vytvorili bezpečné miesto aj pre ňu a zdieľanie jej pocitov.

Toto je iba malá časť z toho, čo zažívame a vidíme na hraniciach Slovenska a Ukrajiny. Na konci týchto rozhovorov prichádza veľká úľava, úprimné slová vďaka aj srdečné objatia. Je dar tu byť.

Ľudsky nás mrzí, ako rýchlo sa táto solidarita vytratila, pretože nedokázala odolávať tlaku dezinformácií a neprajníkov. Ale táto skúsenosť nám ukázala, že v nás je a keď je to potrebné, „nebojíme sa ju použiť“.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídených do spoločnosti?

V oblasti psychologickej pomoci vnímame z terénu, že stav duševného zdravia niektorých odídených sa zhoršuje a nedostatočne na to reflektuje sieť pomoci. Máme mladých ľudí, ktorí sa sebapoškodzujú, intervenovali sme pri pokusoch o samovraždu, agresii, opakovane pri panických atakoch. Opakovane sme riešili ťažkosti pri financovaní hospitalizácií v akútnom stave a miesta v zdravotníckom systéme. Obrovským problémom sú hromadné ubytovne, kde nedochádza k inklúzii, ale takéto formy ubytovania dlhšie ako na niekoľko dní a týždňov zhoršujú adaptabilitu a integráciu. Komunity sa preto uzamykajú do seba.

BORIS KOVÁČ

Odídenci z Ukrajiny potrebujú rovnoprávnosť v poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Od vypuknutia vojny na Ukrajine poskytujeme zdravotnú službu. V marci v Azylovom zariadení v Humennom a v Humanitárnom centre v Gabčíkove, aktuálne už len v Humanitárnom centre v Gabčíkove.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Z našich skúseností sa nedá rozprávať o spolupráci so štátom. Štát sa k nám obrátil chrbtom. Ostali sme bez pomoci, podpory a možnosti financovania. Štát stále rozpráva o tom, ako pomáha a ako pomohol Ukrajine, ale je nespočetne veľa organizácií, ktoré by povedali pravý opak a my sme jedna z nich. Mínusy? Tých je mnoho. Neochota komunikovať. Neochota hľadať riešenia. Neochota pomáhať organizáciám, čo každý deň pomáhajú ľuďom, ktorí prišli takmer o všetko.

Plusy z našej strany, žiaľ, žiadne nie sú, aj keby sme o plusoch veľmi radi hovorili. Veľmi radi by sme rozprávali o pomoci a spolupráci, či už so štátom, alebo samosprávou, ale, žiaľ, toho sme sa do dnešného dňa nedočkali.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Je ťažké vybrať jeden „najsilnejší“ príbeh, s ktorým sme sa za ten rok práce stretli, keďže príbehov, ktoré nás chytili za srdce, je viac. Väčšina z nich sú príbehy našich pacientov. Preto sme sa rozhodli pre ten, ktorý bol pre nás

ako organizáciu jeden z najvzácnejších. Aj napriek prekážkam, ktoré nám štát kladie pod nohy, sme pokračovali a vykonávali zdravotnú službu v Humanitárnom centre v Gabčíkove. Ako však všetky zdroje, ani tie naše nie sú neobmedzené a dostali sme sa do bodu, keď sme už z našej strany nevideli možnosť pokračovať a poskytovať ľuďom z Ukrajiny zdravotné služby, ktoré sme im poskytovali mnoho mesiacov. V decembri sme preto zatvorili brány medicínskeho centra a boli sme tu iba pre akútne a veľmi vážne prípady. Ľudia, ktorým sme dovtedy pomáhali, k nám chodili a potrebovali našu pomoc, naše služby. Pýtali sa nás – prečo nie? Čo sa stalo? Povedali sme im, že nám došli zdroje a nemáme ako ďalej financovať našu pomoc. Všetci títo ľudia boli presvedčení o tom, že nás financuje štát. Keď zistili, že opak je pravdou, spísali petíciu, na ktorej bolo vyše 600 podpisov (petíciu podpisovali iba ľudia, ktorí už dovŕšili 18 rokov). Petíciu na zachránenie FIREMEDICAL smerovala na Ministerstvo zdravotníctva SR a Úrad vlády SR, no, žiaľ, nepomohla. Záchrana prišla až zo strany americkej organizácie Direct relief. Ľudia si nás priam vyžiadali. Nechceli tu nikoho iného a bojovali za nás. Bol to neskutočný pocit, keď nám ľudia dali najavo, že si našu prácu a úsilie vážia.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Integrácia odídencom z Ukrajiny a rovnoprávnosť v poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Slovenský skauting, o. z.

DENISA BRADIAKOVÁ

Vtedy sme vedeli,
že robíme niečo,
čo má zmysel.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Slovenský skauting pomáhal počas vojny na Ukrajine na hraničných priechodoch Vyšné Nemecké a Veľké Slemence od prvých dní najmä s koordináciou veľkého prívahu neorganizovaných dobrovoľníkov prichádzajúcich na hranice. Neskôr skauti pomáhali s koordináciou dobrovoľníkov aj vo veľkocapitnom centre v Michalovciach. Od marca 2022 až doteraz sú zodpovední za koordináciu dobrovoľníkov a bezproblémový chod centra v Asistenčnom

centre pomoci v Bratislave na Bottovej ulici. Taktiež aktívne pracujú na začleňovaní detí a mladých do programov organizácie na lokálnej úrovni na celom území Slovenska.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Chceli by sme oceniť prácu splnomocnenca Filipa Vagača a jeho kolegov z Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti za ich prácu, profesionalitu a pomoc, ktorá bola na vysokej úrovni. Odkedy začala kríza, ktorá bola spojená s vojnou na Ukrajine, komunikácia našej organizácie a štátu sa postupne zlepšovala. Spolupráci s mestami Bratislava a Michalovce, v ktorých sme pôsobili, nemôžeme nič vytknúť. Ako plus vnímame vojenské zložky štátu, ktoré boli veľmi ochotné a nápomocné, mínusom bola neorganizovanosť štátnych zložiek na začiatku krízy.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Asi jeden z najsilnejších prejavov solidarity bola ochota stoviek dobrovoľníkov – ľudí, ktorí chodili sami od seba na hraničné priechody, aby pomáhali tým, ktorí to potrebovali v danom čase. Dokonca aj k dnešnému dňu pomáha stále veľa dobrovoľníkov, ktorí venujú svoj voľný čas ľuďom v Asistenčnom centre pomoci v Bratislave na Bottovej ulici. Silným momentom boli skautské letné tábory pre 284 detí z Ukrajiny, keď dojaté deti odchádzajúce z tábora nechceli ísť do reality. Taktiež naši dobrovoľníci a ich rodičia ďakovali, že mohli byť nápomocní v tomto projekte. Vtedy sme vedeli, že robíme niečo, čo má zmysel.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencov do spoločnosti?

Jednou z výziev organizácií, ktoré sa vo všeobecnosti venujú mladým ľuďom, je v súvislosti so začleňovaním odídencov oslovenie čo najväčšieho počtu mladých a ich zapojenie do programu danej organizácie. Slovenský skauting sa tiež zapája do začleňovania mladých do svojho programu a snaží sa im vytvoriť čo najlepšie podmienky pre rast a integráciu medzi svojich rovesníkov. Veľkou výzvou je motivovanie dobrovoľníkov, ktorí by na začleňovaní pracovali aj dlhodobo, a tiež hľadanie spôsobov, ako osloviť mladých odídencov, ktorí to najviac potrebujú. Pripravujeme skautské materiály preložené do ukrajinského jazyka, aby sa možná bariéra zmiernila. V prípade, že sú potrebné pomôcky na plnú činnosť v Slovenskom skautingu, podporujeme mladých so záujmom o skauting aj materiálne.

Pokoj a dobro – pomoc núdzným

ZUZANA BENCOVÁ

Takmer v každom liste detí „Ježiškovi“ bola jediná túžba: „Vrátiť sa domov, byť na Vianoce spolu s otcom, mier pre celý svet a ich krajinu...“

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Genealogicky začali naše aktivity pre odídencom z Ukrajiny finančnou pomocou organizáciám na hranici. Následne sme organizovali transfer odídencom z hraníc, ich krátkodobé alebo dlhodobé ubytovanie, pomoc s vybavovaním dokladov, sociálnu asistenciu, psychologické, duchovné a právne poradenstvo, tlmočenie, vzdelávacie a komunitné aktivity, začleňovanie odídencom na pracovný trh a do školského systému, tiež pomoc ľuďom so špeciálnymi potrebami. Pri organizácii ubytovania ponúkame okrem siete našich dobrovoľníkov aj nehnuteľnosti, ktoré sami prenajímame, alebo poskytujeme systém právnych a finančných záruk iným prenajímateľom, ktorí by inak svoje nehnuteľnosti kvôli rôznym obavám neposkytli. Spolupracujeme s rôznymi štátnymi organizáciami, predstaviteľmi samosprávy, inými mimovládnymi a cirkevnými organizáciami.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

So samosprávami, ktoré majú záujem pomáhať a spolupracovať, sa spolupracuje lepšie. Kde nie je záujem, tam je spolupráca ťažšia.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Nedá sa jednoznačne povedať, ktorý príbeh bol najsilnejší. Všetky príbehy sú veľmi osobné. S niektorými odídenkami sme mali veľmi krátke stretnutia, ale zároveň veľmi emocionálne silné. S inými sme v kontakte v podstate od príchodu na Slovensko, čo môže byť aj od konca februára či začiatku marca 2022 až po súčasnosť. Dojímavé je, keď sa ženy odídenkyne angažujú v dobrovoľníckych aktivitách zameraných na pomoc odídencom. Silné boli listy detí adresované „Ježiškovi“. Takmer v každom liste bola jediná túžba: „Vrátiť sa domov, byť na Vianoce spolu s otcom, mier pre celý svet a ich krajinu...“

Pekný moment solidarity sme zachytili hneď na začiatku vypuknutia vojnového konfliktu. Medzi prvými dobrovoľníkmi bol náš klient – Iračan, ktorý prišiel na Slovensko spolu so svojou rodinou a so skupinou Iračanov v decembri 2015. Bral ako samozrejmú, že my sme pomohli jemu a jeho rodine, tak teraz išiel on pomáhať tým, ktorí to aktuálne potrebujú.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Aktuálne najväčšou výzvou v začleňovaní odídencom do spoločnosti je nájsť vhodné ubytovanie pre odídencom, následne prácu a tiež zaradenie detí do školského systému: predovšetkým detí do materskej školy a základnej školy. Ubytovanie je základ, bez toho sa nepohneme ďalej. Odídencom sú predovšetkým ženy – mamy s deťmi. Ak chcú prežiť, musia pracovať, ale kým nie sú deti zaradené v materskej škole alebo škole, tak žena-matka nemá vytvorené podmienky, aby mohla pracovať. Štatút odídenca im neukladá povinnú školskú dochádzku a takisto naše školy nie sú materiálne, priestorovo ani personálne zabezpečené, aby mohli poňať všetky deti odídencom, ktorí prejavia záujem zaradiť sa do slovenského školského systému.

Ústredie diakonie Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku

HARIS SZILÁRD

Pomoc utečencom priniesla
takú úroveň spolupráce,
ktorá je, ako keď sa časti
tela pohybujú v jednote:
každý robí svoju úlohu.

Vydavateľ brožúry nás požiadal, aby sme sa podelili o príbeh, ktorý bol pre nás najvýraznejší. Bolo by ťažké a nespravodlivé vyzdvihnúť jeden príbeh, ak by sme za jediný úspech spolupráce nepovažovali pomoc Ústredia diakonie a cirkevných zborov Reformovanej kresťanskej cirkvi (ÚD RKC) na Slovensku, dobrovoľníkov a rôznych sociálnych misií. Pomoc utečencom totiž priniesla takú úroveň spolupráce, ktorá je, ako keď sa časti tela pohybujú v jednote: každý robí svoju úlohu. Teraz by sme chceli predstaviť niektoré z týchto druhov pomoci.

V marci 2022 vyhlásila Synodná rada RKC na Slovensku finančnú zbierku pre postihnutých vojnou. Hlavným dôvodom vyhlásenia peňažnej zbierky bola skutočnosť, že humanitárne dary potravín a drogérie, ktoré prekročili hranice pri vypuknutí vojny, zdanila ukrajinská armáda a skonfiškovala ich pre tamojšiu armádu. Nebolo jednoduché doručiť na Ukrajinu vecné dary tým, ktorí to potrebovali. Súčasne s finančnou zbierkou bola realizovaná aj zbierka potravín a iných pomôcok. Vyzbierané potraviny a ostatné humanitárne dary poslúžili na vytvorenie skladov, ktoré slúžili na zásobovanie utečencov

na hraniciach a neskôr na zásobovanie ich pobytu, či už prechodného, alebo stáleho, na našom území. Nielen ústredie, ale aj naše cirkevné organizácie a cirkevné zbory organizovali na pôde svojich zborov rôzne zbierky a pomáhali tam, kde to bolo potrebné.

Združenie žien RKC na Slovensku začalo s iniciatívou príprav potravinových balíčkov pre utečencov prekračujúcich hranice. Počas celého obdobia organizovali a koordinovali ich prípravu. Do tohto programu sa zapojilo viacero seniorátov, dokonca aj ten najvzdialenejší, bratislavský, našiel spôsob aktívnej účasti.

Cirkevný zbor v Palíne bol jeden z prvých, ktorý začal s aktívnou prácou na hraniciach, spolu s cirkevnou organizáciou RE-MI-Dia n. o. V tomto cirkevnom zbore bol založený jeden z najväčších skladov, kde aj ÚD RKC dodávalo alebo nakupovalo potraviny, minerálne vody, rukavice, antigénové testy a iné, podľa aktuálnych potrieb. Ústredie sa zapojilo aj do dobrovoľníckej práce priamo na hraniciach, kde pomáhalo oslovovať z okolitých zborov dobrovoľníkov na túto neľahkú misiu, ktorú aktívne viedli naše sestry Mária Géciová, Alžbeta Lucskayová a Jana Tabačková. Dobrovoľnícku prácu priamo na hraniciach si pod vedením Györga Csíka vyskúšali aj študenti teologickej fakulty Univerzity Jána Selyeho v Komárne. Okrem tejto misie so študentmi realizoval aj presun humanitárnej pomoci z južných oblastí našich cirkevných zborov.

Niektoré cirkvi majú stále rodiny, ktoré sa chcú integrovať na Slovensku. Spätná väzba naznačuje, že najväčšou výzvou pre nich je obnoviť svoj život, najmä pokiaľ ide o základné materiálne vybavenie. Podľa našich skúseností sa miestny cirkevný zbor snaží poskytnúť týmto rodinám všetku možnú podporu vrátane darov a sociálnych kontaktov. Vzťah medzi dobrovoľníkmi a rodinami sa udržiava aj po tom, ako rodina začne nový život. Spoločný záväzok potrebný na poskytnutie pomoci má pozitívny vplyv na život komunity a posilňuje ho. Cirkevný zbor napĺňa svoje poslanie: „Neste si navzájom bremená, a tak naplníte Kristov zákon.“ List Galaťanom 6,2

Gréckokatolícka charita Prešov

VERONIKA FUTEJOVÁ

Táto krízová situácia ukázala, v čom sú výnimočné a nápomocné MNO a v čom je nenahraditeľný štát a samospráva.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Gréckokatolícka charita Prešov poskytovala pomoc odídencom z Ukrajiny od druhého dňa vypuknutia vojnového konfliktu. Dobrovoľníci a zamestnanci pomáhali s poskytovaním primárnej pomoci priamo na hraničnom priechode Ubl'a, a to formou potravinovej pomoci, pri pomoci s dopravou, ubytovaním, poskytnutím drobného občerstvenia a usmerňovaním prichádzajúcich odídencom. Následne, keď sa situácia upokojovala a nebolo nutné pomáhať priamo na hraniciach, naša organizácia začala pomáhať v Prešove prostredníctvom siete svojich sociálnych centier. Odídencom sme poskytovali humanitárnu, materiálnu a potravinovú pomoc vrátane špecializovaného sociálneho poradenstva.

Vďaka finančnej podpore Caritas Internationalis a projektu Emergency Appeal sme sa mohli zapojiť do siete 24 centier podpory na Slovensku, ktorých cieľom bola systematická a komplexná pomoc odídencom. Gréckokatolícka charita Prešov zriadila Centrum podpory v Prešove a v Bardejove. Vzájomnou spoluprácou všetkých charít na Slovensku sa nám tak podarilo vybudovať širokú sieť služieb, vzájomne sa podporovať, získavať spoločné

finančné zdroje, vymieňať si skúsenosti a navzájom si pomáhať. Odídencom sme tak dokázali pomáhať veľmi adresne. Najviac je záujem o potravinovú pomoc, o pomoc pri hľadaní ubytovania, pri zaradovaní detí do školských zariadení, konzultácie ohľadom zamestnania alebo zdravotnej starostlivosti, sprevádzanie, psychologické poradenstvo, jazykové kurzy, vzdelávanie a voľnočasové aktivity.

Od augusta 2022 do apríla 2023 sme poskytli vyše 4500 služieb asi 350 evidovaným odídencom. Každý z nás dúfal, že vojnový konflikt o pár týždňov skončí a každý sa vráti domov. Žiaľ, dnes vieme, že realita je iná. Vojnový konflikt pretrváva a mnoho odídencom sa už ani nemá kam vrátiť. Ich domy alebo byty sú zničené a nič už nie je tak, ako bolo predtým. Ľudia sa učia nanovo žiť v novom svete. Problém, ktorý sa zdal byť len dočasný, začína nadobúdať dlhodobý charakter. Odídenci sa už na území Slovenska integrujú a stabilizujú. Zakladajú si tu rodiny, deti navštevujú slovenské školy, chodia do zamestnania. Otvorili sa nové problémy, na ktoré sme neboli až tak pripravení. Čím ďalej, tým viac sa na nás obracajú ľudia s vážnymi ochoreniami

a potrebou lekárskej starostlivosti, potrebami opatrovania, ústavnej starostlivosti, s vyhľadáním pomoci sociálneho odboru, resp. kurately, pomoci pri úmrtí člena rodiny či riešenia aj duchovnej oblasti.

Až samotná prax a dennodenné stretávanie sa s odídcami a ich príbehy nás neustále posúvajú vpred. Ide o skupinu výnimočných ľudí, ktorí ne dobrovoľne, nie z vlastnej vôle opustili svoj domov. Myšlienka, že všetko zanechali a začínajú svoj život nanovo, je zraňujúca. Vojnový konflikt mnoho zničil a rozdelil, nás ako charitnú rodinu však spojil v snahe robiť dobro a pomáhať.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Spolupráca so štátom a samosprávou je neodmysliteľnou súčasťou tejto pomoci. Táto krízová situácia ukázala, v čom sú výnimočné a nápomocné MNO a v čom je nenahraditeľný štát a samospráva. Vzájomnou symbiózou, rešpektom, pomocou a načúvaním sa tak vykonal kus dobrej práce s cieľom byť blízko pri človeku. Plusy vidíme v ochote, zdrojoch, sile, mínusy v zdĺhavých procesoch, v pravidlách, ktoré v praxi nefungujú, a v malej flexibilitate.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Príbehov je mnoho, ktoré by sme mohli vyrozprávať, ale veľmi nás teší, keď prídu odídenci po určitom čase do nášho centra podpory a pochvália sa, že pracujú, majú vlastné bývanie a že sa dokázali integrovať do našej spoločnosti.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídcov do spoločnosti?

Aktuálne najväčšou výzvou je pre nás finančné zabezpečenie ľudských zdrojov poskytujúcich služby odídcom vrátane zabezpečenia kontinuity integračných aktivít. MNO svojimi aktivitami pokrývajú významnú časť pomáhajúcich činností, avšak nedisponujú dostatočným množstvom finančných prostriedkov, aby tieto aktivity dlhodobo stabilizovali. Keďže vojnový konflikt má dlhodobý charakter, štát, samospráva, MNO by mali uvažovať o pravidelnom, systematickom, adresnom riešení a nastavení legislatívnych a iných pravidiel.

Tenenet SocioFórum OZ Barlička Národná rada občanov so zdravotným postihnutím

LUKÁŠ KVOKAČKA

Príbeh pomoci obsahuje
tisíce skutkov
láskavosti jednotlivcov
aj organizácií.

Chceme predstaviť príklady aktivít slovenských mimovládnych organizácií poskytujúcich sociálnu pomoc ukrajinským utečencom so špeciálnymi potrebami na Slovensku. Príbeh pomoci obsahuje tisíce skutkov láskavosti jednotlivcov, ako aj príklady desiatok organizácií, ktoré kvôli rozsahu nie sú uvedené. V okamihu, keď sa ozvalo: „ale on/ona má postihnutie“ odpovedali „veď práve o to viac“. Prinášame príklady pomoci štyroch organizácií: Tenenet, SocioFórum, OZ Barlička, Národná rada občanov so zdravotným postihnutím.

Tenenet ako odborná organizácia svojím celoslovenským pokrytím umožnila realizáciu projektov pomoci deťom a dospelým so zdravotným postihnutím. Po tom, čo IOM stanovila kritériá pre peňažnú podporu pre neformálnych opatrovateľov osôb so zdravotným postihnutím, Tenenet realizoval bodové

hodnotenie posudzovanie zdravotného postihnutia a ďalších kritérií oprávnenosti. Organizácia tiež bezodplatne sprístupnila vlastný registračný softvér s cieľom spravovania tisícok prípadov pomoci a jej efektívneho manažmentu. V spolupráci s UNICEF rovnakú činnosť tiež vykonáva voči deťom so špeciálnymi potrebami. Vytvorila aj sieť bodov pomoci Blue dots poskytujúcich psychosociálnu podporu.

SocioFórum ako strešná organizácia vytvorilo tím, ktorý sa podieľal na podporných aktivitách pre ľudí so zdravotným postihnutím bezprostredne po ruskom útoku a zahŕňali informačný servis o podmienkach sociálnej starostlivosti pre poskytovateľov; rokovania s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny o zmenách zákona s cieľom zabezpečiť poskytovanie sociálnych služieb aj pre utečencov; spoluprácu s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM) na vytvorení a implementácii systému posudzovania zdravotného postihnutia a poskytnutie peňažnej podpory, ako aj školenie sociálnych pracovníkov v metodike posudzovania WHODAS a spolupráca s EASPD (European Association of Service providers for Persons with Disabilities) na vytvorení dočasnej regionálnej kancelárie na podporu ukrajinských utečencov na mieste a na prenesenie ich problémov na najvyššiu úroveň.

Občianske združenie Barlička poskytuje sociálne služby ľuďom s postihnutím a seniorom v Prešove. Po začatí vojny bolo aktívne pri tvorbe priestorov na ubytovanie, ako aj pri podpore evakuačných konvojov ľudí s postihnutím utekajúcich z Ukrajiny. Od komunity a z vlastných zdrojov vyzbieralo a následne distribuovalo vozíky a iné kompenzačné pomôcky na hraničné priechody, ako aj na miesta dočasného pobytu utečencov. V spolupráci s donormi realizovalo viaceré projekty priamej materiálnej a finančnej podpory, ktorá sa vo výsledku transformovala do stále prebiehajúceho projektu podpory prostredníctvom elektronických stravných kariet spoločnosti DOXX. Pracovníci združenia sa zapojili do koordinačných a expertných úloh na celoslovenskej úrovni.

Rada pre osoby so zdravotným postihnutím SR sa bezprostredne po vypuknutí vojny na Ukrajine zapojila do priamej humanitárnej pomoci na území Ukrajiny aj Slovenska. Dočasnému inkluzívnemu centru pre utečencov so zdravotným postihnutím Doroga Žittja v Užhorode poskytla technické vybavenie, nábytok, potraviny a ďalšiu materiálnu pomoc a podporila tak pomoc tisícom ukrajinských ľudí so zdravotným postihnutím. Na území Slovenska sa podieľa na koordinovaní aktivít a hľadaní nových efektívnych foriem pomoci Ukrajincom so zdravotným postihnutím.

Dobrovoľná civilná ochrana

STANISLAV PEŠEK

Mnohí stále čakajú,
kedy sa budú môcť
vrátiť domov.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Dobrovoľníci z Dobrovoľnej civilnej ochrany už druhý deň vzniku konfliktu začali aktívne zbierať humanitárnu pomoc a riešiť jej distribúciu a na hraničnom priechode Vyšné Nemecké už bolo prvé vozidlo s humanitárnou pomocou. Prvý víkend sme priviezli okolo 20 ton humanitárnej pomoci priamo na hraničný priechod a do blízkych obcí. Následne naši dobrovoľníci boli nasadení na žiadosť Okresného úradu Bratislava na hraničný priechod Vyšné Nemecké, kde sme pôsobili 16 dní nepretržite. Po tomto čase sme sa stiahli do okresov svojej pôsobnosti a pomáhali otvárať a koordinovať zariadenia núdzového ubytovania. Niektoré tieto zariadenia koordinujeme viac ako rok. Humanitárnu pomoc stále aktívne zabezpečujeme pre ľudí ubytovaných v zariadeniach, no súčasne ju presúvame do Prešova, kde kolegovia z Dobrovoľného hasičského zboru mesta Prešov dopravujú túto pomoc priamo do konfliktných zón. V rámci pomoci v zariadeniach núdzového ubytovania sme zaviedli konverzačné hodiny s dobrovoľníkmi, tvorivé dielne, výučbu slovenského jazyka, výučbu prvej pomoci, spúšťame aj rôzne pohybové aktivity a v spolupráci s Karpatskou nadáciou a UNICEF spúšťame podporno-adaptačno-integračný program. Ubytovaným osobám pomáhame s hľadaním si práce, niektorých sme zamestnali priamo u nás, ak si nevedia rady so zmluvami k prenájmu, pomáhame im ich prekladať, prípadne vykonávame obhliadky nehnuteľností s tlmočníkom.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

V rámci spolupráce so štátom konkrétne spoluprácu so zamestnancami odboru Krízového riadenia Okresného úradu v Bratislave môžeme len pochváliť. Zamestnanci sú ochotní byť k dispozícii aj mimo pracovného času, prípadne neskoro večer, ak sme mali v zariadeniach situáciu, s ktorou sme si nevedeli poradiť – hlavne na začiatku fungovania zariadení núdzového ubytovania. Často vďaka ich operatívnejmu prístupu sme situácie zvládli najlepšie, ako sa dalo. Mínus v rámci spolupráce so štátom vidíme v dlhom čase čakania na refundácie, avšak vzhľadom na postup schvaľovania je tento čas primeraný.

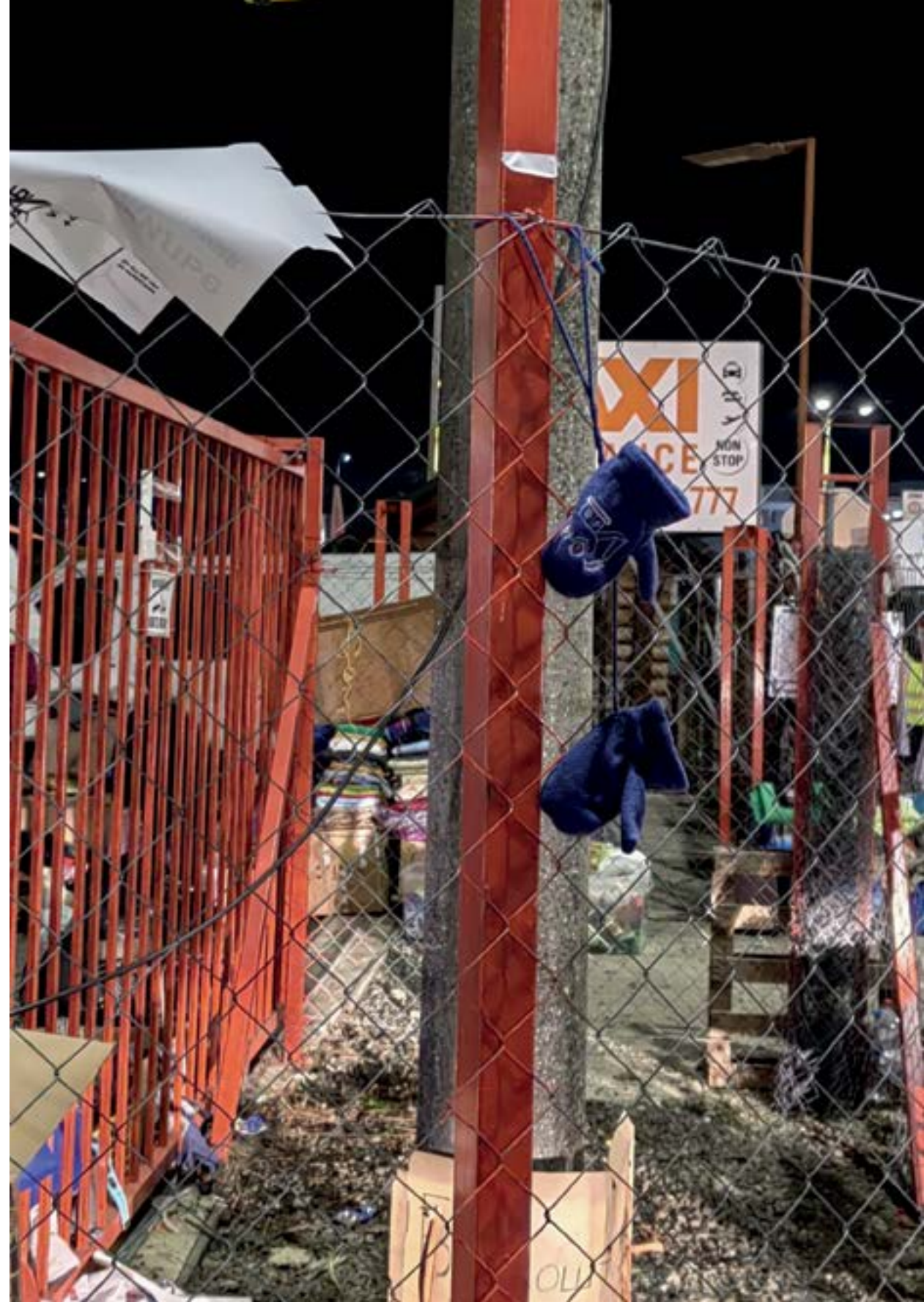
S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

V našom zariadení núdzového ubytovania na Račianskej 44 (ďalej Mondelez), sme poskytli ubytovanie 12 deťom. Keďže situácia na Ukrajine bola a stále je náročná, prišli deti spolu s tromi vychovateľkami a jedným zdravotníkom. Tieto deti k nám prišli na základe žiadosti od Ministerstva kultúry SR (MK SR). Rodičia, bohužiaľ, nemohli opustiť krajinu, preto s obavami, no s dôverou zverili nášmu MK SR deti do opatery. Žiadosť prišla počas tvrdého ostreľovania Kyjeva ruskými silami a pre bezpečnosť detí bolo potrebné vykonať ich evakuáciu. Keďže deti študovali na baletnej škole v Kyjeve, obávali sa útoku na kultúrne zariadenie, ako sa to stalo v Mariupole. Výzvu na pomoc deťom sme vypočuli a poskytli v našom zariadení núdzového ubytovania vhodné a hlavne bezpečné zázemie pre deti. V rámci spolupráce s MK SR pokračovali vo výučbe baletu, aby sa ich talent nezanedbal v dôsledku vojenskej intervencie na Ukrajine a ďalej mohli žiť svoj sen o krásnom a náročnom tanci... Spoločnosť Mondelez v rámci odbúravania stresu z cudzieho prostredia venovala všetkým ubytovaným deťom v zariadení núdzového ubytovania na Račianskej 44, ale aj na Kopčianskej 20 mikulášske balíčky, ktoré rozžiarili ich utrápené tváre.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídených do spoločnosti?

Na úvod si treba ľudí rozdeliť na dve časti. Pre jednu časť je najväčšia výzva to, že veľa ľudí sa nikam integrovať nechcelo, jednoducho museli odísť z domu, veľa z nich tu nechce zostať, chcú sa vrátiť, teda nemajú chuť niečo vykonávať a čakajú, kedy sa budú môcť vrátiť domov. Ľudia sú v stave neistoty, začnem riešiť situáciu, aby som sa integroval, alebo bude možné už zajtra ísť domov? Toto je niečo, čo osoby ubytované v zariadeniach denne trápi. Ich životy sa menia a oni s tým fakticky nedokážu často nič urobiť,

musia sa len pretĺcť. Pre druhú časť je zasa veľký problém jazyková bariéra a odpor domáceho obyvateľstva, ktoré integrácii často nijako nepomáha, skôr opačne. Dobrovoľníci pomáhajúci ľuďom z Ukrajiny integrovať sa, narážajú na nepochopenie situácie týchto ľudí, pričom oni sami si môžu vybrať, kam pôjdu pracovať, avšak ľudia z Ukrajiny túto možnosť nemajú a musia zobrať prácu, aká je k dispozícii.

Slovenský červený kríž

JÁN MAIXNER

Výzvou je, aby bola vôľa na oboch stranách nachádzať si k sebe cestu a hľadať riešenia spolunažívania.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Zamestnanci a dobrovoľníci Slovenského Červeného kríža (SČK) pomáhajú ľuďom prichádzajúcim na Slovensko z Ukrajiny od prvého dňa eskalácie ozbrojeného konfliktu medzi Ruskom a Ukrajinou až do dnešných dní. SČK poskytoval nezištnú podporu ľuďom priamo na hraničných priechodoch, vo veľkokapacitných centrách a zariadeniach hromadného ubytovania. Územné spolky SČK naďalej poskytujú pomoc vo všetkých kútoch Slovenska, kde títo ľudia hľadajú útočisko. Okrem materiálnej pomoci SČK zriadil telefonickú linku a následne kancelárie prvého kontaktu či komunitné centrá v 15 mestách na Slovensku, kde ľuďom z Ukrajiny poskytujú poradenstvo v oblasti hľadania zamestnania, ubytovania, možnosti získania peňažnej pomoci, potreby zdravotnej starostlivosti, umiestňovania detí do školských zariadení, prípadne umiestňovania zraniteľných osôb do zariadení sociálnych služieb či núdzovej prepravy. Venujú sa tiež organizovaniu komunitných stretnutí či voľnočasových, vzdelávacích a osvetových aktivít. Snahou je tiež spájať domácu komunitu s tou prichádzajúcou. V spolupráci s Medzinárodným výborom Červeného kríža poskytuje SČK pomoc pri ochrane a spájaní rodín, získavaním správ

o osude rodinných príslušníkov rozdelených týmto konfliktom. S podporou Medzinárodnej federácie Červeného kríža a Červeného polmesiaca mohol SČK rozšíriť svoju pomoc aj o programy dočasnej peňažnej pomoci pre zraniteľné rodiny z Ukrajiny vo forme núdzového finančného príspevku, príspevku na vzdelávanie či zimného príspevku. Naďalej prebieha aj program pomoci pri ubytovaní, ktorý podporuje vysídlené rodiny pri prenájme ubytovania na šesť mesiacov a zároveň prispieva slovenským hostiteľským rodinám, ktoré okrem ubytovania pomáhajú vysídlencom aj v každodennom živote v našej krajine.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Významným momentom pre zvýšenie úrovne organizovanosti a systémového prístupu pri zvládaní krízovej situácie bolo zavedenie jednotnej koordinácie činností všetkých zložiek štátnych orgánov, mimovládnych humanitárnych organizácií a jednotlivcov-dobrovoľníkov, ktorú vykonávali príslušníci Hasičského a záchranného zboru. Nastavila sa tak priama komunikácia a súčinnosť v oblastiach, v ktorých bola naša organizácia schopná podať odídencom pevnú pomocnú ruku, najmä služba prvej pomoci a humanitárne činnosti so zameraním na materiálnu pomoc, psychologickú podporu, prepravnú službu, poradenstvo. V súčasnosti, keď je hlavné úsilie pomoci vysídlencom venované ich integrácii do spoločnosti, územné spolky SČK v mnohých regiónoch úzko spolupracujú so samosprávou krajov, miest a obcí. Tu SČK, ako pomocná organizácia, vníma potrebu jasných stanovení a komunikovaní kompetencií a zámerov jednotlivých aktérov štátu a samosprávy. Toto zabezpečí prehľadnú situáciu a umožní SČK plánovať svoje služby a programy pre odídencom tak, aby verejné inštitúcie dopĺňal, nie suploval.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Dojímavých osobných príbehov ľudí prichádzajúcich z Ukrajiny je nespočetné množstvo. Aj pracovníci a dobrovoľníci Slovenského Červeného kríža v teréne boli za uplynulý rok svedkami silných prejavov solidarity a ľudskosti. Avšak veľkou výzvou pre našich mladších, ale aj vekovo skúsenejších kolegov, doteraz zvyknutých obväzovať fyzické rany, je pomáhať ľuďom, ktorí prichádzajú s ranami na duši. Vedieť im nielen materiálne pomôcť či prakticky poradiť, no niekedy len jednoducho vypočuť a venovať im svoj čas. Veľmi silný a dojímavý bol pre nás moment, keď nám staršia pani z Ukrajiny z vďaky venovala svoj zošit vlastnoručne napísaných básní, v ktorých spomína na svoju mladosť a zaznamenáva svoje vnútorné prežívanie po nútenom odchode z rodnej krajiny.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencov do spoločnosti?

Poslaním Červeného kríža je vždy zmierňovať ľudské utrpenie – spôsobené prírodnou katastrofou alebo katastrofami zapríčinenými človekom vrátane ozbrojených konfliktov. Preto podávame pomocnú ruku aj vysídleným osobám a rodinám z Ukrajiny, ktoré na Slovensku hľadajú dočasné či trvalé útočisko. V rámci širokej škály pomoci v podobe materiálnej, alebo v podobe služieb a poradenstva, ich sprevádzame v rôznych krokoch a štádiách začleňovania sa do slovenskej spoločnosti. Pomáhame im porozumieť nielen fungovaniu našich inštitúcií a úradov, ale aj pochopiť náš jazyk či zvyklosti. Vzájomné spoznávanie sa vytvára priestor na rozšírenie obzorov a obohatenie oboch komunít – domácej aj prichádzajúcej, na vysvetlenie kultúrnych rozdielov, riešenie prípadných drobných nedorozumení, čím sa predchádza zbytočným väčším spoločenským problémom. Podobnú situáciu, keď u nás hľadalo útočisko také množstvo ľudí z inej krajiny a z dôvodu ozbrojeného konfliktu, sme tu v novodobej histórii Slovenska ešte nemali a je pochopiteľné, že celá naša spoločnosť sa tomu potrebuje prispôbiť. Pre SČK je tiež dôležité spomenúť, že naďalej pomáhame a budeme pomáhať aj zraniteľným slovenským občanom, ktorí sú na pomoc odkázaní. Výzvou je, aby bola vôľa na oboch stranách nachádzať si k sebe cestu a hľadať riešenia spolunažívania.

Depaul Slovensko, n. o.

JOZEF KÁKOŠ

Plusom bolo, že zástupcovia štátnych zložiek boli ochotní a hľadali cesty, ako uľahčiť prechod humanitárnej pomoci cez hranice.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Naša organizácia v spolupráci s Depaul Ukrajina a Depaul International od prvého týždňa vypuknutia vojny začala vysielat autá s potravinami, hygienickým tovarom, ale aj technickým vybavením do najviac zasiahnutých oblastí. Spolu sme vyslali 237 áut, ktoré previezli 3643 ton humanitárnej pomoci v hodnote 8,7 mil. EUR.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Vo všeobecnosti bolo plusom, že zástupcovia štátnych zložiek boli ochotní a hľadali cesty, ako uľahčiť prechod humanitárnej pomoci cez hranice. Pár konkrétnejších pozitívnych príkladov: zamestnanci Úradu vlády, Ministerstva kultúry, Ministerstva financií a Ministerstva životného prostredia sa zapojili do zbierok a spolu vyzbierali prostriedky na nákup ôsmich generátorov. Veľvyslanectvu v Kyjeve sme poskytli 2,5 kamióna humanitárnej pomoci, aby mohli uľahčiť situáciu ľuďom, ktorí ich žiadali o pomoc. Ambrela poskytla pomoc pri vybavení humanitárneho koridoru, ktorý nám uľahčil distribúciu hu-

manitárnej pomoci na Ukrajinu. Mínusy? Trvalo pomerne dlho, kým veci začali bez problémov fungovať (spustenie koridoru, spustenie finančnej pomoci...).

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Krásny príbeh, ktorý sme zažili je solidarita, ktorú prejavili samotní ľudia bez domova z útulku v Charkove (projekt Depaul Ukrajina). V tých najviac vypätých chvíľach (marec a apríl 2022) začali v Charkove variť a rozdávať jedlo ľuďom, ktorí sa skrývali v krytoch. Tiež sme sa stretli s veľmi peknými prejavmi solidarity na Slovensku: Jedna pani k nám prišla z Veľkého Medera s taškou potravín a desiatimi eurami, ktoré chcela venovať na pomoc pre Ukrajinu. Z rozhovoru vyplynulo, že sama žije z 300-eurového dôchodku. Dôchodca z Oravy sa sám ozval, že chce pomôcť – nakúpil potraviny a chcel ich odviezť autom do Charkova, že má čas a že na to sme tu, aby sme si navzájom pomáhali.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídených do spoločnosti?

Nálada a nastavenie časti našej spoločnosti, ktorá nie je úplne otvorená empatii a solidarite. Dostatok finančných a nefinančných zdrojov určených na začleňovanie odídených.

Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením

JANA POTÚČKOVÁ

Ďakujeme za to, že sme na Slovensku natrafili na takých dobrých a láskavých ľudí.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Prostredníctvom laických poradcov – rodičov, ktorí tiež majú dieťa so zdravotným znevýhodnením – sme poskytovali a poskytujeme ukrajinským rodičom odporne skupiny, komunitné služby, poskytovanie všeobecných informácií a poradenstvo, obhajovanie ich práv, prepojenie s inými organizáciami pomáhajúcimi odídencom z Ukrajiny. Súčasne členovia a dobrovoľníci našej MNO na stretnutiach zaznamenávajú, aké potreby majú, zbierajú podnety, otázky a zisťujú, aké majú ukrajinskí rodičia každodenné skúsenosti a ťažkosti so slovenským systémom a následne, ak ich nevedia riešiť, posúvajú ich kompetentným inštitúciám. Ukrajinské rodiny riešia najviac problémy týkajúce sa vzdelávania detí a zdravotnej starostlivosti. Zozbieraním podnetov sa podpora týchto rodín nekončí, pretože sa realizujú v štyroch regiónoch skupinové a individuálne stretnutia, ale aj individuálne poradenstvo prostredníctvom telefonického linky laickej podpory INKLULINKA (0948 991444). Vďaka podpore organizácie UNICEF môžeme poskytovať telefonické individuálne laické poradenstvo prostredníctvom INKLULINKY už aj v ukrajinskom jazyku. Od začiatku roka 2023 vyhládalo pomoc našej organizácie viac ako 120 ukrajinských rodín

detí so zdravotným znevýhodnením a najviac podpory sa ukrajinským rodinám poskytla v podávaní informácií najmä z oblastí vzdelávania a zdravotnej starostlivosti.

Naša organizácia v roku 2022 flexibilne reagovala na potreby rodín detí so zdravotným znevýhodnením z Ukrajiny vytvorením podstránky „Pomoc Ukrajine“ na webovej stránke www.platformarodin.sk, kde našli potrebné informácie v rôznych oblastiach života v slovenskom, ukrajinskom a anglickom jazyku. Na základe analýzy potrieb rodín detí so zdravotným znevýhodnením z Ukrajiny, ktorú sme robili v mesiacoch január – marec 2023 za podpory organizácie UNICEF, pracujeme na úprave webovej stránky. Súčasťou bude mapa podpory, ktorá bude obsahovať najdôležitejšie kontakty v oblasti vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, psychologickému pomoci, získavania kompenzácií a ďalších oblastí života.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti so zdravotným znevýhodnením z Ukrajiny je problematická, keďže je nedostatočná, sú dlhé čakacie doby a je málo odborníkov, ktorí s nimi pracujú. Podľa vyjadrenia rodičov, stretávajú sa s neznalosťou zákona zo strany lekárov a vyžadovaním poplatkov za potrebnú zdravotnú starostlivosť. Veľkú úlohu pri poskytovaní služieb rodinám detí so zdravotným znevýhodnením z Ukrajiny zohráva aj jazyková bariéra. Chýba nám osveta na scitlivosť spoločnosti aj v tejto otázke. Najlepšiu spoluprácu sme nadviazali s Petrom Čvapekom, generálnym riaditeľom Sekcie zdravia Ministerstva zdravotníctva SR, ktorý sám riešil problémy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti ukrajinským deťom so zdravotným znevýhodnením.

V oblasti školstva sme nadviazali úzku spoluprácu s regionálnymi koordinátormi Národného inštitútu vzdelávania mládeže na podporu Ukrajiny. Spolupracovalo sa s nimi dobre, preberajú od nás podnety a snažia sa ich riešiť nad rámec svojich kompetencií, dokonca preberajú aj kompetencie Regionálnych úradov školskej správy, ktoré v tomto smere evidujú veľmi málo podnetov a nevedia ich riešiť. Materiály bývalého Štátneho pedagogického ústavu sú veľmi nápomocné, no samotné Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR má na svojich stránkach neaktuálne informácie. Komunikáciu MŠVVaŠ SR vnímame ako nedostatočnú, na stránke uvedené telefónne čísla sú neaktívne. Rodičia detí so zdravotným znevýhodnením z Ukrajiny prejavili nespokojnosť s malým množstvom kurzov slovenského jazyka a v oblasti podpory vzdelávania ich detí, málo informácií, ako aj samotnej jazykovej podpory. Problém

vnímame v nedostatočnosti miest pre deti zo zdravotným znevýhodnením na školách. Zároveň nie je snaha o ich vytváranie. Je aj nedostatok osôb, ktoré ovládajú posunkový jazyk pre rodiny z Ukrajiny. V sociálnej oblasti je problém hlavne pri získaní preukazu ŤZP a pri získavaní kompenzácie pre rodiny detí so zdravotným znevýhodnením. Informujú nás o nedostatočnej komunikácii zo strany úradníkov Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Tých príbehov je veľa, pripájame aspoň jedno anonymné vyjadrenie mamičky syna s viacnásobným zdravotným znevýhodnením, ktorá nedávno prišla o ďalšieho syna na UA fronte a čaká na to, aby ho mohla dôstojne pochovať. „Napriek tomu všetkému zlému, čo nás doteraz postretlo, sme radi a ďakujeme Bohu za to, že na Slovensku sme natrafili na takých dobrých a láskavých ľudí. Aj keď sami to nemajú ľahké, pomáhajú, lebo milujú všetky deti.“

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Presadzovanie rovnakých podmienok ukrajinských rodín s dieťaťom so zdravotným znevýhodnením a zabezpečenie finančných príspevkov na krytie výdavkov súvisiacich s realizáciou podporovaných činností pre rodiny detí so zdravotným znevýhodnením prichádzajúce z Ukrajiny v rámci podpory ich integrácie do spoločnosti, ktorými sú lobing pre zlepšenie kvality života rodín so zdravotným znevýhodnením; poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti; realizovanie aktivít a programov na národnej aj komunitnej úrovni vytváraných s cieľom zvýšiť účinnosť podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, kultúry, športu, sociálneho zabezpečenia či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti, a realizovanie informačných a osvetových aktivít smerom k širokej verejnosti – kampane na podporu inklúzie a scitlivovanie spoločnosti.

Slovenská katolícka charita

DOMINIKA ŠIMONFFYOVÁ

Šlo by to hladšie, ak by štát povedal: táto úroveň riadenia prevezme ubytovanie, táto dopravu, táto úroveň psychosociálnu podporu.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Najčastejšie službami boli asistencie pri zaradení detí do MŠ, ZŠ, SŠ; denná starostlivosť o deti – rôzne krúžky, kluby, poobedné aktivity; hygienické potreby; jazykové kurzy slovenčiny a angličtiny; letné tábory; materiálna pomoc (oblečenie, vybavenie domácnosti, školské potreby); pomoc s dopravou/prepravou; pomoc so zabezpečením ubytovania; pomoc so zamestnaním sa; poskytnutie ubytovania; potravinová pomoc; finančná pomoc prostredníctvom potravinových poukážok; psychologická terapia individuálna aj skupinová; referenčné služby; spoločenské podujatia – komunitné; sprevádzanie klientov; stravovanie; tlmočenie a prekladateľstvo; vzdelávacie kurzy – finančná gramotnosť, IT kompetencie; výlety, exkurzie; inkluzívne/integračné aktivity; workshopy – množstvo kreatívnych, športových a iných záujmových a voľnočasových aktivít.

Naša pomoc v číslach za rok:

Celkový počet intervencií/poskytnutých služieb: 180 tisíc (179 808)

58 035 výdajov stravy a potravinovej pomoci

45 731 rozdaných hygienických balíčkov

22 833x poskytnutá materiálna pomoc

19 729x poskytnutá sociálna pomoc (pri zamestnaní sa, ubytovaní, vzdelávaní a sprevádzaní)

9 697 účastí na integračných aktivitách

7 057 účastí na jazykovom vzdelávaní

4 609x poskytnuté psychologické poradenstvo

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Za plusy považujeme nadväzovanie spolupráce, pokusy o sieťovanie, cezhraničnú spoluprácu. Rovnako podporu tých, ktorí poskytujú odídencom ubytovanie. Pozitívne boli aj možnosti podpory cez úrad práce v rámci projektu Pomáhame odídencom a rôzne kurzy, napr. slovenský jazyk, účtovníctvo. Užitočné sú aj pravidelné stretnutia pri tvorbe Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Trnave, kde prebieha komunikácia o potrebách zlepšovanie života odídencom v meste a možnostiach pre budúce integračné aktivity.

Naopak, ako mínusy vnímame naťahovanie termínov, nedôslednosť v nastavovaní niektorých procesov a prevencovanie kompetencií štátu na samosprávu. Nedoriešené právne kroky v oblasti akceptácie vzdelania ukrajinských lekárov, psychológov, aby mohli plnohodnotne pracovať na Slovensku. Problém diagnostiky odídcov so špecifickými poruchami (autizmus, DMO a pod.) z dôvodu jazykovej bariéry. Očakávalo sa, že iniciácia spolupráce vyjde zo strany samosprávy, resp. bude určená zo strany štátu. V tejto konkrétnej kríze sme síce postupovali ako jeden muž, ale šlo by to hladšie, ak by štát povedal: táto úroveň riadenia prevezme ubytovanie, táto dopravu, táto úroveň psychosociálnu podporu. Jedným z negatívnych aspektov je nedostatočná včasná informovanosť a tiež možnosť zlepšenia prepojenosti, komunikácie štátu a samosprávy s tretím sektorom. Problém v zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti, školskej dochádzky. Málo pracovných príležitostí hlavne pre matky s deťmi, malý záujem o ľudí z Ukrajiny.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídcov do spoločnosti?

Získavanie financií na poskytovanie služieb týkajúcich sa inklúzie, hľadanie stáleho zamestnania zodpovedajúceho vzdelaniu, profesii a pracovným skúsenostiam odídcov. To, samozrejme, súvisí najmä s učením slovenského jazyka, ktorý umožňuje vytvárať vzťahy s domácou komunitou, orientovať sa v novej krajine a pod. Nedostatok je aj v spolupráci viacerých inštitúcií, a teda, že sieťovanie nie je jednotne zastrašené a je potrebné ho samostatne vytvárať. Veľmi urgentná a nedostačujúca je zdravotná starostlivosť – príliš veľké doplatky (vzhľadom na Ukrajinskú hrivnu) na okuliare, zubné ošetrenia, potreby pre diabetikov a pod. Výzvou pri integrácii je aj negatívne naladenie zo strany domácej slovenskej komunity.

STANO BIELIK

Celý život som pracovala v nemocnici, ale toľko dobra sústredeného na jednom mieste som ešte nezažila... Vy Slováci ste mimoriadne dobrí ľudia!

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

ADRA Slovensko od vypuknutia konfliktu pomáhala na hraniciach vo Vyšnom Nemeckom a v centre Michalovce. Naši dobrovoľníci v spolupráci s inými MNO a ďalšími zložkami poskytovali pomoc pri koordinácii, zaistení dopravy, občerstvenia, materiálnej pomoci, starostlivosti o deti a matky, koordinácii núdzového prespania, ubytovania a pod. Zabezpečujeme zásielky humanitárnej pomoci na Ukrajinu, beneficiarmi na Ukrajine sú vnútorní prisídlenci v centrách pomoci a ľudia v oslobodených oblastiach, kde je zničená infraštruktúra a obmedzený prístup k potravinám a základným potrebám.

ADRA dlhodobo balí, transportuje a distribuuje priamo do rúk beneficiarov balíky trvanlivých potravín a hygienických potrieb (hmotnosť 14,5 kg, obsah 25 druhov trvanlivých potravín a 9 druhov hygieny). Do konca apríla 2023 sme dopravili a distribuovali na Ukrajinu 56 000 balíkov pomoci, čo je 42 kamiónov a 800 ton v celkovej hodnote cca 2,8 mil. EUR.

V zimnom období sme distribuovali balíky zimných vecí a prikrývky a elektrické generátory ako záložné zdroje pre nemocnice a centrá pomoci utečencom. Odídencom na území Slovenska sme pomáhali prostredníctvom ôsmich centier humanitárnej pomoci. Prevezali sme zodpovednosť za chod miesta humanitárnej pomoci od iniciatívy „Kto pomôže Ukrajine“ v Bratislavskom Auparku, poskytujeme materiálnu pomoc, cash assistance pre seniorov a ŽZP,

psychosociálnu pomoc a poradenstvo. Pomáhame zaistiť zdravotnú starostlivosť, školy, jednanie na úradoch, jazykové kurzy a pod. Do práce v centrách sú v plnej miere zainteresovaní odídenci z Ukrajiny, ktorí pomáhajú ako koordinátori a dobrovoľníci.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

V prvom období tesne po vypuknutí utečeneckej krízy chýbala koordinácia pomoci na hraniciach zo strany orgánov štátnej správy a ďalších zložiek. Neziskové organizácie sa snažili koordinovať pomoc vo vlastnej réžii. Neskôr oficiálne inštitúcie prevzali niektoré úlohy a administratívne riadenie utečeneckej krízy na Slovenskom území. Klady: mnohé samosprávy poskytli súčinnosť, priestory pre centrá pomoci a pod. Zažili sme množstvo individuálnych pozitívnych skúseností s ústretovosťou na úradoch hlavne v prvom období.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

V období februára a marca 2022 to boli stretnutia s matkami a deťmi, ktoré po hodinách čakania na mraze prekročili spolu s uzinenými deťmi hranice a konečne si vychutnali šálku teplého čaju. Neopakovateľná atmosféra spolupráce a pomoci. Lekárka z Charkova, ktorá konštatovala: „Celý život som pracovala v nemocnici, ale toľko dobra sústredeného na jednom mieste som ešte nezažila... Vy Slováci ste mimoriadne dobrí ľudia!“

Rodina našej dobrovoľníčky, ktorej manžel (podnikateľ) padol do zajatia a ako výkupné musel prepísať celú firmu a majetok na veliteľa okupačnej jednotky. Po prepustení im zbombardovali dom. Povedala nám: „Zo dňa na deň sme prišli o všetko. Nemám sa kam vrátiť, žijem tu v Bratislave a slúžim ako dobrovoľníčka v mieste humanitárnej pomoci, to je môj spôsob, ako môžem pomôcť...“

Distribúcia pomoci priamo v meste Irpiň – stretnutia a príbehy ľudí poznačených hrôzami vojny. Pán, dôchodca, ktorý po pobyte na Slovensku ďakoval za ochotu. „Tu v Irpine nám zničili dom, aby sme si zachránili holý život utiekli sme na Slovensko. Prichýlila nás rodina jedného podnikateľa v Leviciach, ktorá nám dala zadarmo bývanie, všetko potrebné i prácu. Teraz som sa vrátil, aby som opravil dom, aby sa aj moja rodina mohla vrátiť.“

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

S odstupom roka od vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine je pre nás najväčšou výzvou zaistenie zdrojov na pokračovanie v pomoci pre odídencom pri ich integrácii na Slovensku.

V prvých mesiacoch utečeneckej krízy sme zaznamenali nebývalú obeť a štedrosť i ochotu zapojiť sa do dobrovoľníckej služby od stoviek bežných ľudí. Postupne sa prejavovala únava drobných darcov i súkromných donorov. Aktuálne je pomoc závislá hlavne od finančnej podpory od inštitucionálnych donorov cez projekty. Počiatočné nadšenie a ochota pomáhať spojená s prejavmi solidarity sa postupne zmenila na neochotu, niekedy až odpor voči aktivitám pomáhajúcich organizácií i samotným odídencom. Ich pozícia v spoločnosti sa radikálne zmenila a namiesto súcitu a obetavosti dnes musia čeliť nepochopeniu až nenávisti i nechote v styku s úradmi a pod. Preto veľmi potrebujú sprevádzanie a podporu slovenských koordinátorov, psychológov, právnikov a pod. Sme vďační za množstvo dobrovoľníkov, ktorí vytrvale pomáhajú, napriek znižujúcim sa zdrojom.

COMIN – kontaktné miesto pre cudzincov

IVONA FRAŇOVÁ

Spolupráca so štátom je ťažká z dôvodu nestabilnej politickej situácie, ale snažíme sa všetci učiť, čo je to integrácia a ako ju správne robiť.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Na pomoc krízy spôsobenej vojnou na Ukrajine Nitrianska komunitná nadácia spolu s mestom Nitra a Slovenskou humanitnou radou vytvorila platformu spolupracujúcich organizácií, v ktorých sme v meste Nitra zabezpečovali komplexné služby krízovej intervencie a neskôr integračné služby od ubytovania cez materiálnu a potravinovú pomoc, zdravotnú starostlivosť, právne poradenstvo, psychologickú pomoc, integráciu do škôl, až po bezpečné miesto pre deti a matky, starostlivosť o sociálne slabé skupiny, seniorov, chronicky chorých pacientov a osamelých cudzincov.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

V Nitre sa nám podarilo vytvoriť spolupracujúci platformu samosprávy, mimovládnych organizácií a štátnych organizácií pri pomoci odídencom z Ukrajiny a ich integrácii do komunity mesta. Mínusy boli, že štátny sektor a väčšina samospráv nebola pripravená na takúto migráciu a nemala skúsenosti s krízovou intervenciou a integráciou cudzincov, a preto sa ich snažíme podporovať pri plnení si povinnosti voči cudzincom. Spolupráca so štátom je stále veľmi ťažká z dôvodu nestabilnej politickej situácie, ale snažíme sa všetci učiť, čo je to integrácia a ako ju správne robiť.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Rodina (matka a otec s dcérou, nevestou a šiestimi vnúčatami), ktorá k nám prišla z Doneckej oblasti za dramatických okolností, keďže dcéra a dve vnučky mali ťažkú epilepsiu, ďalšia vnučka mala vážnu vrodenú vadu srdca, čakajúca na operáciu. Otec, ktorý čakal na svojho syna, ktorého ruskí vojaci uniesli na jar 2022, pricestoval za rodinou neskôr za pomoci dobrovoľníkov. Po tom, ako sa dozvedel, že syn tragicky zomrel, dostal mozgovú porážku, po ktorej ostal imobilný. V našom kontaktnom mieste sme celej rodine poskytli všetku neodkladnú pomoc, informácie a poradenstvo a dlhodobo sa im snažíme pomáhať dostať sa zo zlej životnej situácie a dať im novú nádej a príležitosť dôstojne prežiť a adaptovať sa v cudzej krajine.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Najväčšou výzvou pre MNO bude udržať si svoj status dôležitého partnera pre štát a samosprávu pri realizácii úspešnej integrácie cudzincov do našej spoločnosti. Spoločným úsilím všetkých by malo byť spracovanie kvalitnej stratégie integrácie cudzincov na národnej úrovni a s tým súvisiace dobré nastavenie finančných zdrojov.

Saleziáni don Bosca – slovenská provincia

ANDREJ KŇAZE

„Nálady“ Slovákov nevieme úplne ovplyvniť, ale vieme s pokorou a v pravde informovať o tom, čo sme urobili a stále robíme pre odídencov z Ukrajiny a čo oni robia pre nás.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Saleziáni dona Bosca aj so svojimi partnermi (sestry saleziánky, mladí dobrovoľníci z organizácií DOMKA a SAVIO a ďalších mimovládnych organizácií) reagovali na vojnu u susedov na Ukrajine vytváraním koordinovaných foriem pomoci. Pomoc sme poskytovali v piatich oblastiach.

Podpora na hraniciach: Naši dobrovoľníci zo saleziánskych stredísk, ktorí sa ochotne striedali v službe na hranici v Ubli a vo Vyšnom Nemeckom, poskytovali podporu ľuďom z Ukrajiny po ich príchode na Slovensko. Šlo najmä o matky s deťmi a starších ľudí, ktorým poskytovali informácie, tlmočili, odprevádzali ich na stanicu, pomáhali pri kúpe lístkov na vlak, autobus, prípadne s odvozom autom. Výhodou bolo, že roky organizujeme letné prímestské tábory na Ukrajine, vďaka čomu sa dobrovoľníci vedeli rýchlo zorientovať. Jedna sestra saleziánka, ktorá pôsobila v minulosti na Ukrajine, pricestovala z Azerbajdžanu a ostala pomáhať tri mesiace. Jej znalosť jazyka a kontextu nám veľmi pomohla. Sestry saleziánky ako dobrovoľníčky v spolupráci s firmou Slovak Telekom ideovo zastrešili a dali k dispozícii linku podpory pre

ukrajinských utečencov. Sestry boli štyri mesiace k dispozícii na telefonickú linku (aj v ukrajinskom jazyku). Do projektu zapojili aj rehoľné sestry z iných inštitútov.

Medzinárodné partnerstvá: Sieťovali sme a sprevádzali zahraničných partnerov po Slovensku, zahraničným donorom, ktorí nám pomáhali s financovaním aktivít, sme poskytovali informácie o situácii v angličtine, taliančine. V informačnej kampani v oboch jazykoch o Ukrajine sme publikovali desiatky statusov, videí, článkov pre rôzne médiá, spolupracovali sme na distribúcii mnohých materiálov, napríklad aj s o. z. Bystriny, ktoré pozvalo koordinátora našej pomoci Petra Jacka do verejnej diskusie v SND s pani prezidentkou SR. Intenzívne sme spolupracovali aj s o. z. Stepin pri zbierke a distribúcii liekov pre Ukrajinu.

Ubytovanie: Poskytovali sme ubytovanie, o ktoré prejavili záujem prevažne matky s deťmi vo viacerých strediskách. Celková kapacita lôžok v našich strediskách bola 600 miest. Zaujímavá a intenzívna bola skúsenosť v saleziánskom stredisku v Michalovciach, kde sme ubytovali cca 150 rodín, ktorým bolo poskytnuté krátkodobé ubytovanie (prenajali sme kontajnerové sociálne zariadenia a prenosné sprchy, zakúpili postele, matrace a aj elektrospotrebiče ako mikrovlnná rúra, práčka a iné).

V rodinách našich farníkov sa dlhodobo ubytovalo približne 300 ukrajinských utečencov.

Materiálna a humanitárna pomoc: Podarilo sa nám aktivovať a spojiť dobrovoľníkov v 24 saleziánskych strediskách a vyzbierať materiálnu humanitárnu pomoc pre Ukrajincov. V Prešove sme si prenajali sklad, ktorý slúžil na uskladnenie materiálu z celého Slovenska a iných častí EÚ. Od začiatku konfliktu sa nám podarilo vyzbierať 12 kamiónov (180 ton) s potravinami a lekárskeymi a hygienickými potrebami. Na rozvoz pomoci na Ukrajinu sme zakúpili 2 veľké dodávky, na ktorých bolo možné uskutočňovať rýchly a hlavne dostupný rozvoz aj do odľahlých vidieckych častí Ukrajiny. Naši ukrajinskí partneri aj za cenu vysokého rizika doručovali pomoc tam, kde to bolo najviac potrebné.

Starostlivosť o chlapcov z detského domova: Od začiatku vojnového konfliktu sme prichýlili 45 ukrajinských chlapcov z detského domova Pokrova z Ľvova. Ubytovali sme ich v našich saleziánskych strediskách. Išlo o 24-hodinovú starostlivosť v koordinácii s MPSVaR a Centrom detí a rodiny (CDR) Prešov. Mladších chlapcov (6 – 11 rokov) sme ubytovali priamo v rodinách a starších (11 – 17 rokov) v saleziánskych centrách (saleziánske stredisko Bratislava – Miletičova, Hody, Žilina, Poprad a Rožňava). 29 chlapcov sa na konci júla 2022 vrátilo do Ľvova a 12 ostalo na Slovensku, kde pokračujú v štúdiu.

Oblasť pomoci, ktorá stále pretrváva, je cesta integrácie detí, mladých aj dospelých. Staráme sa o deti z detského domova z Ľvova. Najskôr sme sa

o deti z detských domovov starali pod prešovským CDR a od januára 2023 sme rozšírili pôsobenie súkromného saleziánskeho CDR Dominika o zatiaľ dve bunky, v ktorých zostávajú ukrajinskí mladí. Pri stretnutí so zástupcami Unicef zo Ženevy zaznelo, že sme jediná organizácia v SR, ktorá poskytuje komplexnú starostlivosť o maloletých odídcov bez sprievodu.

Poskytovali sme kurzy Slovenského jazyka pre ukrajinských utečencov. Stredisko Bratislava – Trnávka poskytuje od začiatku vojnovnej situácie 5 kurzov slovenčiny pre dospelé ukrajinské ženy, deti a mládež. Tieto kurzy majú aktuálne 5 lektoriek. V podobnom rozsahu sa realizuje aj pomoc v Trnave v hoteli Spektrum. Vyškolili sme tak už vyše 250 dospelých a toto číslo rastie.

V našich priestoroch sa v spolupráci so Spišskou katolíckou charitou otvorilo detské denné centrum pre 20 ukrajinských detičiek vo veku 3 – 6 rokov.

Zamerali sme sa na potrebné školenia dobrovoľníkov. V spolupráci so združením DOMKA pracujeme dlhodobo s dobrovoľníkmi, bez pomoci ktorých by sme nevedeli robiť žiadne aktivity pre deti z Ukrajiny. Všetkým našim dobrovoľníkom (cca 80 mladých) poskytujeme program sprevádzaného dobrovoľníctva (v spolupráci s organizáciou IPčko), vďaka ktorému sú pripravení na to, čo ich v role dobrovoľníka čaká, s čím sa môžu stretávať, ako tieto situácie riešiť.

V lete sme už tradične organizovali v saleziánskych strediskách letné tábory pre deti, medzi ktorými bola zahrnutá aj ukrajinská mládež (cca 200 mladých z Ukrajiny).

V spolupráci so združením DOMKA organizujeme pravidelné voľnočasové aktivity pre deti Gabčíkove. Ide minimálne o dve popoludnia týždenne plus víkendové výlety minimálne raz za mesiac.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Je prirodzené, že MNO, cirkvi a neformálne skupiny dobrovoľníkov reagovali na nečakanú situáciu oveľa operatívnejšie než štát a samospráva. Napríklad nepretržitú službu na hraniciach naši dobrovoľníci poskytovali okamžite od marca 2022 až kým nebola vytvorená podpora štátu. Toto obdobie trvalo približne dva mesiace. Akokoľvek, cieľ bol u všetkých rovnaký. Rozdiel bol v prístupe k riešeniu novovzniknutej situácie.

Centrum detí a rodiny – v procese umiestnenia ukrajinských detí bez sprievodu rodičov na Slovensku sme našli vo veľkej miere otvorené dvere a chápací prístup zo strany vedúcich, ako aj zo strany konkrétnych úradníkov. Pracovníci na ministerstve i v regióne sa ukázali ako ústretoví a kompetentní. Aj vďaka ich prístupu sa podarilo prekonať prvé, nepripravené obdobie prítomnosti ukrajinských detí na Slovensku. Rovnako cesta umiestnenia detí do súkromného CDR bola väčšinou ústretová.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Najsilnejším príbehom bol jednoznačne presun detí z Ľvova na Slovensko. Pred ukrajinskou štátnou správou vystupujú miestni saleziáni ako tí, ktorým je zverená starostlivosť o deti z neúplných rodín. V prvých hodinách po napadnutí Ukrajiny sa predstavený saleziánov Mykhajlo Chaban, ktorý spravuje centrum detí, obrátil na slovenských saleziánov s prosbou previezť ich do bezpečia. Táto iniciatíva bola absolútne nepripravená, ale aj veľmi odvážna a vo výsledku požehnaná. Bola aj mediálne zaujímavá a myslíme si, že okrem samotného presunu, ktorý sa udial do 48 hodín od vypuknutia vojny, bola aj inšpiratívna pre slovenskú spoločnosť. Na prvý mail adresovaný niekoľkým rodinám zo saleziánskeho strediska na Trnávke s otázkou na možnosť ubytovať 1 z 50 detí z detského domova prišla do 24 hodín sumárna ponuka pre skoro 500 detí. Vlna solidarity a túžby pomôcť bola až neskutočne dojemná.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídcov do spoločnosti?

Aktuálne (máj 2023) vnímame dve veľké výzvy. Prvou je integrácia odídcov z Ukrajiny do slovenskej spoločnosti. Tí, ktorí sa rozhodli zostať na Slovensku, sa chcú a potrebujú začleniť. Zdá sa nám, že výzvou stále zostáva veková kategória školopovinných detí a dospelých, pre ktorých je proces začlenenia sa do našej spoločnosti a „nabehnutie“ na školské povinnosti náročný a ktorému sa akosi prirodzene zdráhajú. Pravdepodobne nie vždy dokážeme správne a načas identifikovať ich potreby a dlhodobo na ne aj odpovedať.

Druhou veľkou výzvou sú „nálady“ Slovákov. Tie nevieme úplne ovplyvniť, ale vieme s pokorou a v pravde informovať o tom, čo sme urobili a stále robíme pre odídcov z Ukrajiny a čo oni robia pre nás. Preto dôsledná a vytrvalá informovanosť je pre nás jednou z ciest, ako dosiahnuť pokrok aj v tejto oblasti.

Úsmev pre druhých, o. z.

MIRO BÉREŠ

Najväčšou výzvou je udržať širokú verejnosť v strehu – a aktivizovať ju v pravidelných intervaloch.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Pomoc ľuďom so zdravotným znevýhodnením v rámci SR – zakúpenie kompenzačných pomôcok, zabezpečenie transportov, ubytovania a pod. Prvé týždne sme v rámci Piešťan organizovali zbierky liekov, zdravotníckych pomôcok a pod. V Piešťanoch sme riešili viac druhov zbierok a distribúcií – od potravinovej zbierky cez voľné bazáre oblečenia a iných potrieb do domácnosti až po distribúciu finančných poukážok či zber a distribúciu notebookov a výpočtovej techniky. V spolupráci s Doxx a Edenred sme spustili pilotný systém kreditných kariet pre rodiny so znevýhodneným členom a v sociálnej núdzi z Ukrajiny, dnes je v obehu cca 500 takýchto kariet.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Samospráva sa snažila a vyšla v ústrety. Finančnú podporu a účasť dobrovoľníkov a samotné akcie sme riešili vo vlastnej réžii. Aj poradenstvo a spolupráca zo strany Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny prebiehali veľmi dobre.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Prvé týždne februára a marca 2023 boli veľmi silné. Pri transporte skupiny znevýhodnenej mládeže – parašportovcov – cez Slovensko do Rakúska a ďalej do Francúzska participovalo mnoho strán – nakoniec namiesto troch dní zostala skupina cca 20 osôb v Piešťanoch dlhšie ako dva týždne, našlo sa veľa partnerov a organizácií, ktoré participovali. Dnes je skvelé, že sa samotní odídenci aktivizujú. Na nami organizovanom koncerte prišla za nami speváčka z Ukrajiny, že by chcela tiež pomôcť a vystúpiť.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Najväčšou výzvou je udržať širokú verejnosť v strehu – a aktivizovať ju v pravidelných intervaloch. Chýba aj podpora zo strany štátu – už vyše roka ideme naplno a vo svojom voľnom čase.

...NE
...LOVAKIA
...LU
...OS / SME SPOLU
... who have found
... ection in Slovakia
... and Slovak House-
... Community Center
...lava
...ian School in Evacuation
...mational support
...guage courses
...ychological support
...krainian community events

SME SPOLU, o. z.

GANNA SHVACHKA

Z dôvodu rýchleho nárastu sme čelili potrebe posilnenia našich administratívnych a personálnych kapacít.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Informovali sme o pravidlách prechodu hraníc, registrácii dočasného štatútu útočiska a odporúčaní lekárov na Facebooku. Na Facebooku sme vytvorili skupinu, ktorá je jedným z hlavných zdrojov hľadania ubytovania pre utečencov a vďaka ktorej sa každý týždeň bezplatne ubytujú desiatky ľudí. Ponúkame psychologickú podporu pre dospelých aj deti, ktorí sa ocitli v náročných situáciách, a tiež kurzy slovenského a anglického jazyka pre utečencov. Sme Spolu v spolupráci s UNHCR, UNICEF a IVY ponúka pomoc rôznymi spôsobmi v integrácii do nového prostredia.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Veľmi vysoko hodnotíme spoluprácu so štátom a najmä so samosprávou. Magistrát bratislavskej mestskej časti Nové Mesto nám poskytol priestory na naše aktivity a poskytol nám humanitárnu pomoc. Od začiatku vojny sme úzko spolupracovali s Migračným úradom Ministerstva vnútra SR a dostali sme aj inštitucionálnu podporu od prezidentky SR.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Najsilnejším prejavom solidarity, s ktorým sme sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny, bola podpora bežných Slovákov od samého začiatku vojny.

Prišli na hranice a stáli tam dni a noci, vítajúc odídencom a ponúkajúc im jedlo a domovy. Obdivujeme občanov Slovenskej republiky, ktorí neustále pomáhajú až doteraz.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Jednou z najväčších aktuálnych výziev je zabezpečenie úspešnej integrácie týchto ľudí do nového prostredia a zmiernenie sociálneho vylúčenia. Z dôvodu rýchleho nárastu sme čelili potrebe posilnenia našich administratívnych a personálnych kapacít. Partnerstvo s agentúrami OSN si vyžaduje vytvorenie a dodržiavanie mnohých postupov.

Utečenci sa totiž často dostávajú do nového prostredia s obmedzenými znalosťami jazyka, kultúry a zvykov, čo môže viesť k nedostatku prístupu k službám, nedostatočnej integrácii do pracovného trhu a izolácii od spoločnosti.

Sme Spolu sa preto snaží pomôcť odídencom v oblasti vzdelávania, zlepšovania jazykových zručností a podpory pri hľadaní zamestnania. Snaží sa bojovať aj proti predsudkom a diskriminácii, ktoré môžu ovplyvniť integráciu utečencov. Na zabezpečenie úspešnej integrácie je nevyhnutná spolupráca MNO, vlády, iných neziskových organizácií a miestnych komunít.

Človek v ohrození, n. o.

ROMANA SLÁDEKOVÁ

Vážime si spoluprácu,
ktorú sme si vybudovali
so samosprávnymi
inštitúciami v lokalitách,
v ktorých pôsobíme.

Akú pomoc v čase krízy spôsobenej vojnou ľuďom z Ukrajiny či na Ukrajine poskytovala vaša mimovládna nezisková organizácia?

Zatiaľ čo v počiatočných mesiacoch po vypuknutí vojny potrebovali ľudia z Ukrajiny, ktorí utiekli na Slovensko, naplniť najmä svoje primárne potreby ako bezpečné ubytovanie, pravidelné jedlo, lieky, zdravotnú asistenciu a základné materiálne vybavenie, t. j. humanitárnu pomoc, od letných mesiacov minulého roka im bola z našej strany poskytovaná predovšetkým dlhodobá psychosociálna a jazyková podpora, asistencia pri hľadaní zamestnania, bývania alebo pri umiestňovaní detí do školy a škôlok a vyplňaní ich voľného času. Cieľom bolo a stále je pomáhať pri inklúzii odídencom do slovenskej spoločnosti spoločne s majoritou. Dokopy sme poskytli pomoc vyše 2500 ľuďom v rámci 7200 intervencií pomoci a zorganizovali spolu viac ako 980 komunitných a skupinových podujatí, ako napríklad spoločné výlety po Slovensku, exkurzie, jazykové kurzy, divadelné predstavenia, vzdelávacie tábory a verejné akcie na námestiach miest.

Ako hodnotíte spoluprácu so štátom a samosprávou? Plusy a mínusy?

Vážime si spoluprácu, ktorú sme si vybudovali so samosprávnymi inštitúciami v lokalitách, v ktorých pôsobíme. Cenná je ich pomoc pri hľadaní

ubytovacích možností, priestorov na komunitné aktivity a pri zabezpečovaní vzdelávacích miest pre deti a mladých ľudí. Momentálne ako prínosný a dôležitý vnímame ubytovací príspevok zo strany štátu na udržateľnosť ubytovacích kapacít a tiež by sme uvítali jednoduchšie nastavenie pravidiel na prijímanie ukrajinských odídencom do zamestnania a uznávanie ich dosiahnutého vzdelania.

S akým najsilnejším príbehom alebo prejavom solidarity ste sa stretli pri pomoci ľuďom z Ukrajiny?

Vnímame, že jedna z najvzácnejších vecí, o ktoré sa môžeme deliť, je náš čas. Príkladom solidárneho človeka, ktorý sa už vyše roka delí o svoj čas s ukrajinskou komunitou v Žiline, je Michal. Na začiatku vojny to bol čas trávený v nemocnici, u lekárov, kde ľudia utekajúci pred vojnou potrebovali lekárske vyšetrenia, predpísať lieky na závažné ochorenia. Neskôr to bol čas na úradoch, v zdravotných poisťovniach. Michal pomohol aj viacerým so zamestnaním. Jeho najlepší kamarát, dokonca aj on sám, ponúkli zamestnanie ukrajinským odídencom a odídenkyniam. V čom je však výnimočný, sme si všimli, keď prišla ponuka hrať v ukrajinskom divadelnom predstavení. Nikto sa nechcel učiť ukrajinský text. On áno. Išiel do toho spolu s tromi ukrajinskými odídenkami a nacvičili pod vedením prof. Halyny Handzilevskej úžasnú ukrajinskú ľudovú komédiu. Ukrajinské aj slovenské deti (samozrejme, aj Michalova dcéra) tam budú spievať ukrajinské piesne. A to je inklúzia. Michal je človekom, ktorý nerobí rozdiely, ktorý denne dáva najavo, že ľudia, ktorí utiekli pred vojnou, tu môžu mať domov, že sú tu chcení, že si tu môžu nájsť priateľov.

Čo je najväčšia aktuálna výzva v čase začleňovania odídencom do spoločnosti?

Jednou z veľkých aktuálnych výziev je nastaviť si a udržať kontakt s ukrajinskými odídenkami na diaľku, keďže mnohí odišli z veľkých ubytovacích zariadení bývať do súkromných ubytovaní. Naším cieľom je preto v dostupných priestoroch v centrách obcí a miest vytvárať pre nich bezpečné miesta, tzv. komunitné nízkoprahové centrá, v ktorých môžu kedykoľvek sami nájsť pomoc alebo zmysluplne tráviť svoj voľný čas a rozvíjať zručnosti. Zároveň je pre nás dôležité aktivizovať ľudí, ktorí ostali v spoločných ubytovacích zariadeniach, aby si našli vlastné ubytovanie a osamostatnili sa.

Dobrovoľná požiarna ochrana Slovenskej republiky

MAREK ŠTANCEL

Členovia dobrovoľných hasičských zborov zabezpečovali všetky činnosti vo svojom voľne a po službe išli do svojho civilného zamestnania.

Dobrovoľná požiarna ochrana SR hneď na začiatku utečeneckej krízy ponúkla pomoc Hasičskému a záchrannému zboru (HaZZ), ktorá súvisela s poskytovaním pomoci na hraniciach, kde dochádzalo k problémom týkajúcich sa zvolávania dobrovoľných hasičských zborov obcí (DHZO). Zo začiatku Prezídium HaZZ Dobrovoľnú požiarnu ochranu SR informovalo, že situáciu zvláda. V tom čase sme však už registrovali výjazdy DHZO, ktoré boli povolávané na zabezpečenie pomoci.

V čase utečeneckej krízy boli povolávaní naši dobrovoľní hasiči k rôznym činnostiam. Či už priamo na hranici, v mestách pri ubytovávaní, resp. upratovaní v okolí hraničných priechodov, stavaní stanov, ich vyhrievanie a pod. Presúvali sa z kraja do kraja, nakoľko zbory zaradené v celoplošnom rozmiestnení síl a prostriedkov v kategórii A, B, C boli vyzývané na poskytnutie pomoci. Keďže často dochádzalo k zbytočnému presunu v rámci okresov, či krajov, bol dohodnutý koordinovaný postup, podľa ktorého sa zvolávanie

neskôr uskutočňovalo. V prípade požiadania o poskytnutie pomoci, napr. VÚC, resp. mesto, Slovenský červený kríž, Asociácia samaritánov SR, Pátrací tím, a pod., zavolali na operačné stredisko kde oznámili, že v okrese či na hranici potrebujú určitý počet dobrovoľných hasičov. Operačný dôstojník zavolał tajomníkovi Územnej organizácie DPO SR (ÚzDPO SR), ktorý zval potrebny počet DHZO s požadovaným počtom členov. Následne tajomník či tajomníčka nahlásili operačnému stredisku počet zabezpečených hasičov a z ktorých DHZO sú zvolaní. Výsledok? Operačný dôstojník jedným telefonátom oznamoval okresu, kde je pomoc potrebná, neblokovala sa osoba a linka; bola zabezpečená presná evidencia zasahujúcich, ako aj čas začatia a ukončenia akcie. Krajskí tajomníci DPO SR zabezpečovali pomoc cez tajomníkov ÚzO DPO SR v jednotlivých okresoch.

Úlohou bolo v prvom rade vychádzať zo skúseností pri riešení mimoriadnych udalostí a potrieb s tým spojených tak, aby sa čo najviac zlepšili podmienky výkonu činnosti DHZO, či zefektívnili a zvýšili využiteľnosť pri riešení udalostí väčšieho rozsahu. Členovia DHZO však zabezpečovali všetky činnosti vo svojom voľne a po službe išli do svojho civilného zamestnania. V lepšom prípade si čerpali dovolenku, ktorá ale má slúžiť na oddych.

Rok pomoci v číslach

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti mapoval prínos mimovládnych neziskových organizácií (MNO) v čase riešenia krízy spôsobenej vojnou na Ukrajine v oblastiach humanitárnej pomoci, dobrovoľníckej činnosti, integrácie a finančných zbierok. Prvý zber dát sa uskutočnil v máji 2022. Zber dát priniesol dáta z jedenástich časových období (od vypuknutia vojny na Ukrajine do 30. apríla; za mesiace máj, jún, júl, august, september, október, november a december 2022 – následne za mesiace január a február 2023). Pravidelný zber dát predstavoval jedinečný (v čase meniaci sa) zdroj dát pre štát a širokú verejnosť. Reflektoval aktuálny stav a zaznamenával trendy, a vývoj pomoci MNO.

METODICKÝ RÁMEC

Zber dát bol realizovaný formou dotazníkového prieskumu – na základe e-mailového a telefonického oslovenia zástupcov MNO. Zoznam zahrnutých organizácií bol zostavený prostredníctvom rešerše ich činností. Bol priebežne aktualizovaný na základe informácií z terénu a od oslovených respondentiek a respondentov. Počet oslovených organizácií bol viackrát upravený, zohľadňujúc responzivitu organizácií. Zber bol fokusovaný na:

- humanitárnu pomoc,
- dobrovoľníctvo,
- integráciu
- finančné zbierky.

Štruktúra zberu dát prešla aktualizáciami – reflektujúc zmenu štruktúry pomoci MNO v závislosti od vývoja situácie na Ukrajine aj na Slovensku.

Poznámka k interpretácii dát. Je potrebné brať na zreteľ, že údaje, ktoré boli v rámci zberu dát prezentované, pochádzajú od rôznych organizácií, ktorých forma pomoci bola v čase menná. Nakoľko zoznam reportujúcich organizácií nebol stály, vplýva to aj na výsledné dáta. Prípadné výrazné nárasty alebo poklesy možno pripísať aj rôznym formám a typológii poskytovanej pomoci.

ROK POMOCI (2/2022 – 2/2023) V ČÍSLACH POMOCI MIMOVLÁDNYCH NEZISKOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

Počet oslovených organizácií: **vyše 160**

Počet organizácií zapojených do prieskumu: **99**

Každý mesiac sa počet organizácií, ktoré poskytli dáta, odlišoval v závislosti od intenzity poskytovanej pomoci.

Na základe monitorovacieho obdobia: **02/2022 – 02/2023** je možné konštatovať nasledovné:

Objem finančných zbierok v sumárnej výške: **17 070 460,57 €**

Objem humanitárnej pomoci v sumárnej tonáži: **13 782,71 ton**

Počet osobohodín dobrovoľníckej práce: **497 599 osobohodín**

Počet osobohodín integračnej činnosti: **676 925 osobohodín**

Približná sumárna hodnota práce vykonanej dobrovoľníkmi a expertmi na integráciu: **4 357 484,04 €**

(prepočet cez koeficient minimálnej mzdy 3,71 €)

Počet dobrovoľníkov zapojených cez MNO po mesiacoch:

Rok 2022: od februára do apríla: **6 944**, máj: **4 380**, jún: **1 284**, júl: **1 053**, august: **1 015**, september: **683**, október: **634**, november: **645** a december: **586**.

Rok 2023: január: **682**, február: **688**.

PARCIÁLNE VYJADRENIE HUMANITÁRNEJ POMOCI

Objem potravinovej pomoci v sumárnej tonáži: **8 104,21 ton**

Objem materiálnej pomoci (šatstvo, deky, drogeria a iné) v sumárnej tonáži: **3 508,69 ton**

Objem poskytnutého zdravotníckeho materiálu v sumárnej tonáži: **451,61 ton**

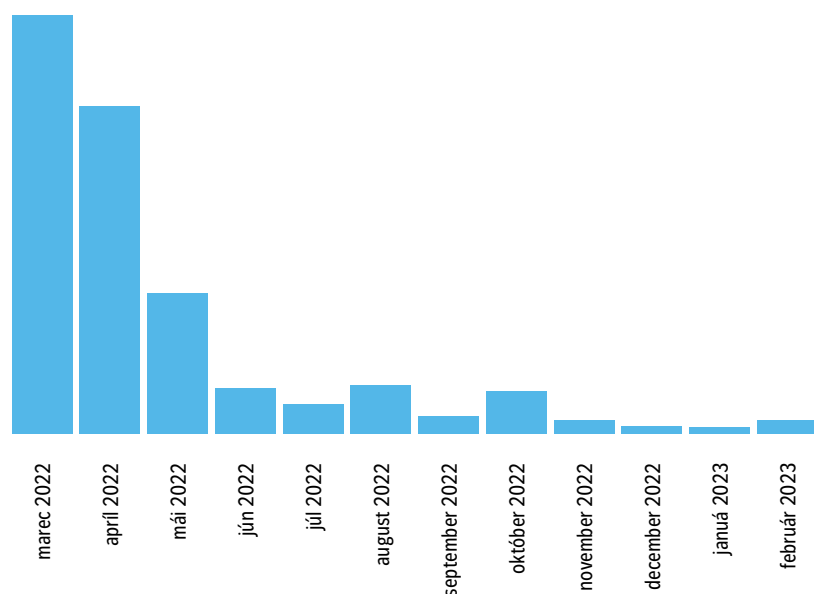
Objem inej/všeobecnej pomoci v sumárnej tonáži: **1 718,2 ton**

FINANČNÉ ZBIERKY

Celkový finančný obnos, ktorý v sledovanom období MNO vyzbierali na pomoc odídencom a odídenkyniam z Ukrajiny: **17 070 460,57 €**

Najvyšší objem vyzbieraných financií evidujeme v začiatkoch konfliktu. V marci bol vyzbieraný objem financií vo výške **6 432 182 €**. Rovnako vysoké čísla vykázal mesiac apríl: **5 030 671 €**. Následne je možné sledovať klesajúcu tendenciu v oblasti finančných zbierok – najnižšie hodnoty evidujeme v mesiaci január 2023: **95 315,17 €**. Dlhodobu klesajúcu tendenciu v oblasti finančných zbierok možno interpretovať ako následok postupnej špecifikácie jednotlivých foriem pomoci.

marec 2022	apríl 2022	máj 2022	jún 2022	júl 2022	august 2022
6 432 182,00 €	5 030 671,00 €	2 158 025,17 €	691 078,89 €	452 839,42 €	746 650,52 €
september 2022	október 2022	november 2022	december 2022	január 2023	február 2023
275 498,36 €	653 687,24	211 681,20 €	110 075,00 €	95 315,17 €	212 756,60 €

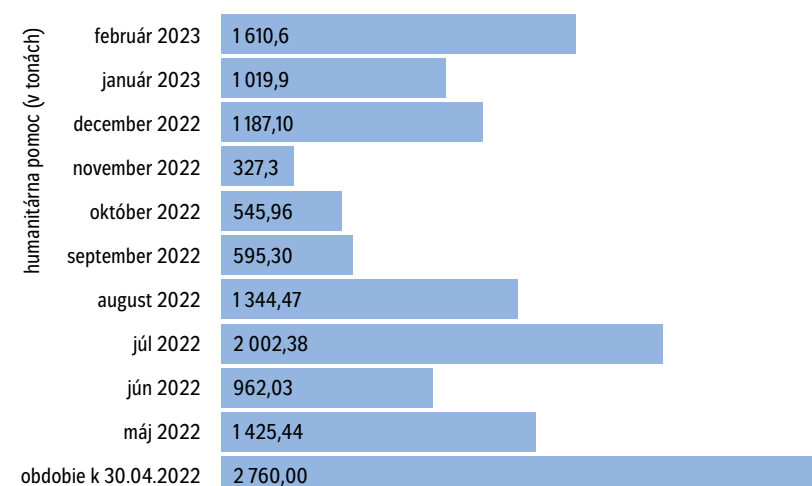

HUMANITÁRNA POMOC

Celkový objem humanitárnej pomoci, ktorý v sledovanom období MNO distribuovali na pomoc odídencom a odídenkyniam z Ukrajiny, predstavuje **13 782,71 ton**.

obdobie k 30. 04. 2022	máj 2022	jún 2022	júl 2022	august 2022	september 2022	
1	1531,30	1090,36	765,26	1449,95	1203,84	508,91
2	940,10	322,31	149,50	460,34	129,61	63,72
3	256,60	11,55	44,77	48,79	8,52	21,47
4				41,70	0,00	0,00
5	34,30	1,23	2,50	1,60	2,50	1,20
6	2760,00	1425,44	962,03	2 002,38	1344,47	595,30
október 2022	november 2022	december 2022	január 2023	február 2023	spolu	
1	364,12	252,5	324,60	305,80	307,60	8104,21
2	160,00	68,40	840,40	248,44	125,83	3508,69
3	20,74	6,30	11,30	0,24	21,31	451,61
4	0,00	0,00				41,70
5	1,10	0,00	10,80	465,40	1155,85	1676,51
6	545,96	327,30	1187,10	1019,90	1610,60	13782,71

- potravínová pomoc
- materiálna pomoc (šatstvo, deky, spacáky, drogeria a iné)
- zdravotnícky materiál
- neuveďené
- iný typ pomoci
- humanitárna pomoc spolu (v tonách)

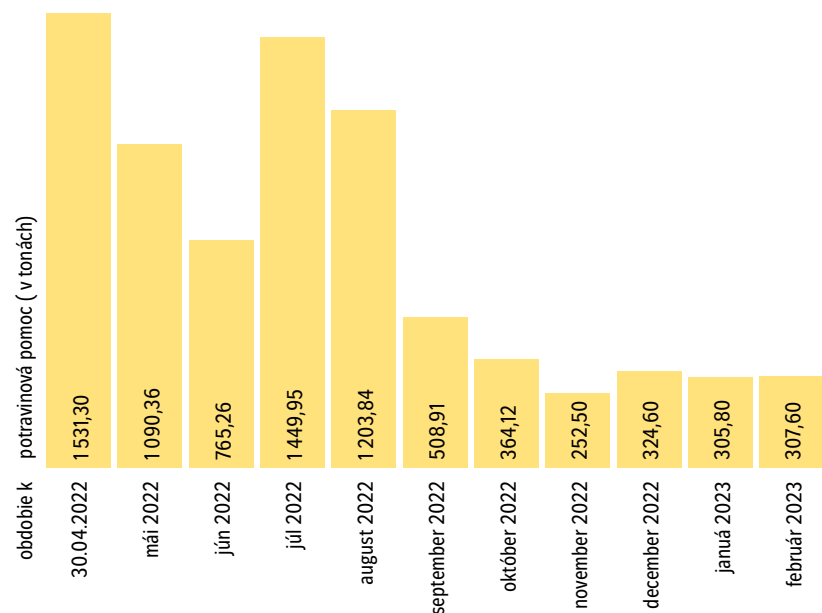
Najvyšší objem humanitárnej pomoci bol distribuovaný v prvých mesiacoch vojny. V období do konca apríla 2022 evidujeme humanitárnu pomoc v objeme **2 760 ton**. Nasledujúce mesiace humanitárna pomoc vykázala kolísavý charakter. Štatisticky zaujímavé je opätovné zvýšenie (re)distribuovanej

pomoci v mesiaci december 2022 (obdobie Vianoc a Nového roka) v sumárnej tonáži **1187,10 ton**. Objem humanitárnej pomoci sa odvíjal od aktuálnych finančných zdrojov organizácií, výšky a objemu zahraničnej pomoci, a potrieb odídencom. Vo februári 2023 sme evidovali opätovný nárast pomoci.

HUMANITÁRNA POMOC V PARCIÁLNO M VYJADRENÍ (POTRAVINOVÁ, MATERIÁLNA, ZDRAVOTNÍCKA A INÁ POMOC)

V rámci **potravinovej pomoci** v sledovanom období bolo na pomoc odídencom a odídenkyniam z Ukrajiny zo strany MNO, poskytnutých **8104,21 ton potravín**.

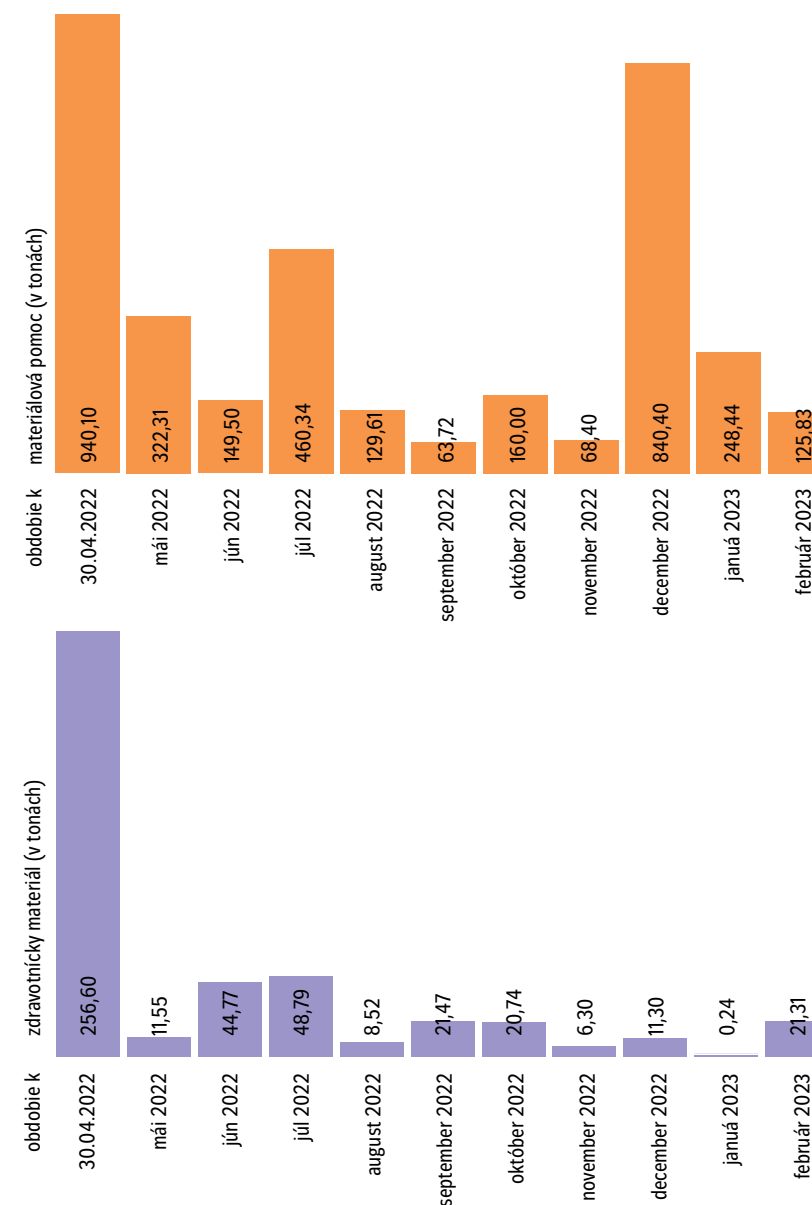
Celkové objemy poskytnutej potravinovej pomoci sa odlišovali v závislosti od aktuálnych možností MNO. Najvyšší objem sme zaznamenali v období do apríla: **1531,30 ton**. Silné boli rovnako aj letné mesiace: júl (**1449,95 ton**) a august (**1203,84 ton**). V ďalších mesiacoch badať klesajúci trend.

V rámci **materiálnej pomoci** v sledovanom období MNO poskytli na pomoc odídencom a odídenkyniam z Ukrajiny, sumárne **3508,69 ton materiálu**.

V prípade materiálnej pomoci možno považovať za zaujímavý vývoj na začiatku a na konci roka 2022. Nakoľko od obdobia do apríla 2022, kedy evidujeme materiálnu pomoc na úrovni **940,10 ton**, možno sledovať razantný

útlm, ktorý zvrátil mesiac december: **840,40 ton**. V rámci materiálnej pomoci boli distribuované rôzne druhy materiálu: šatstvo, deky, spacie vaky, drogéria a iné, podľa potreby.¹

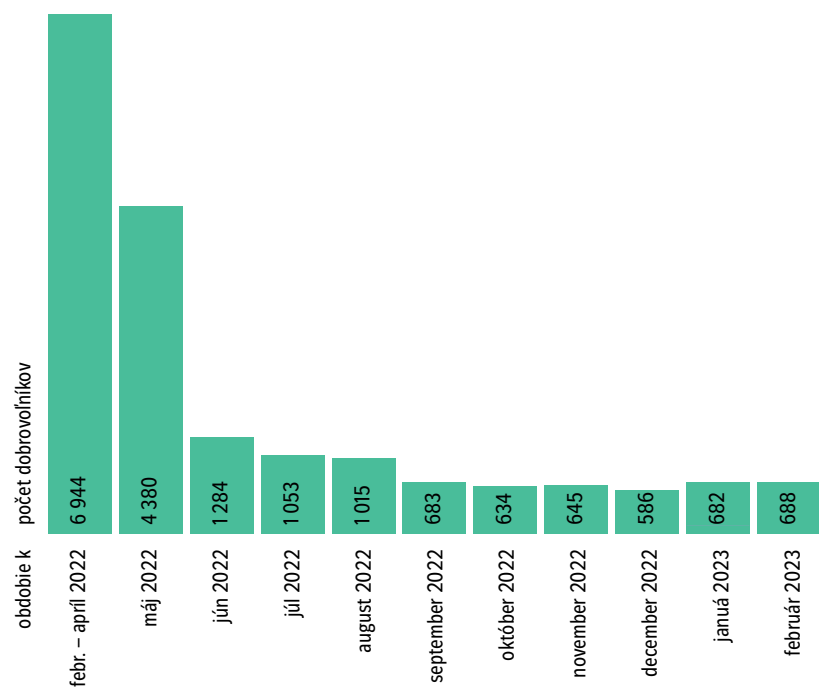
¹ Druh materiálnej pomoci sa vždy odvíjal od aktuálnych možností MNO v súlade s požiadavkami odídencom.

V rámci **zdravotníckej pomoci** v sledovanom období evidujeme distribuovaný zdravotnícky materiál na úrovni **451,61 ton**.

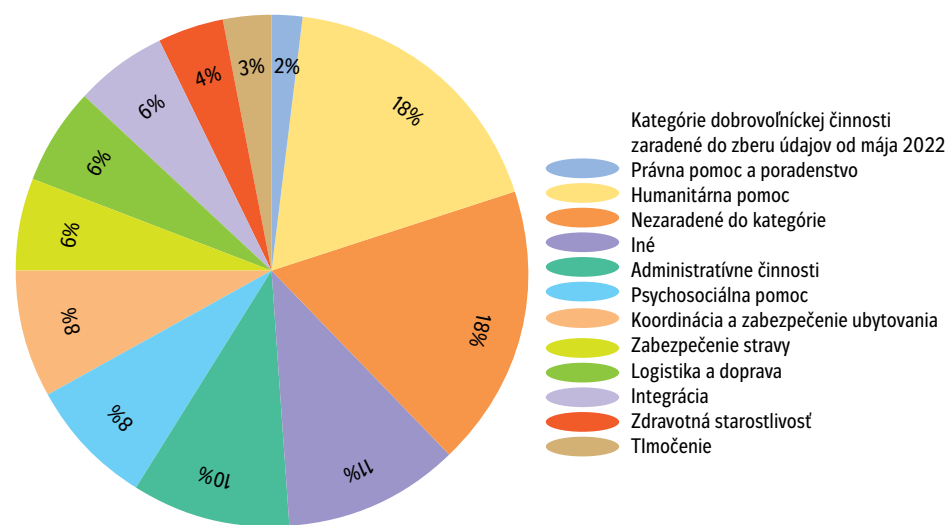
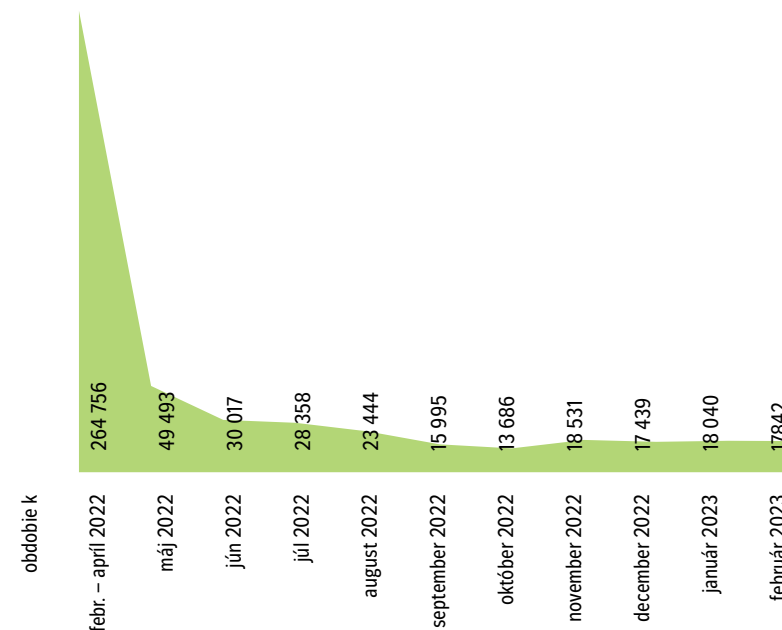
Pri poskytovaní zdravotníckeho materiálu zo strany MNO treba brať na zreteľ charakter vývoja bojov. Kým v období do apríla 2022 (počiatočné štádium vojny) bol distribuovaný sumárne najvyšší objem zdravotníckeho materiálu: **256,60 ton**. V ostatných mesiacoch badať razantne klesajúcu tendenciu. Je zrejme následkom prebratia iniciatívy zo strany štátu a mechanizmov pomoci Európskej únie a Európskej komisie.

POČET DOBROVOĽNÍKOV A DOBROVOĽNÍCKA ČINNOSŤ ZO STRANY MNO

Počet zo strany MNO zapojených dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v rámci monitorovacieho obdobia február 2022 až február 2023, vykazuje zaujímavý – síce klesajúci, ale vysoko adaptabilný charakter. Počet dobrovoľníkov bol nárazovo najvyšší v období začiatku konfliktu – do konca apríla spolu **6 944**. Následne možno badať dlhodobo klesajúcu tendenciu, kedy sa počet ustálil na približne **600**, čo predstavuje tzv. *stabilnú dobrovoľnícku základňu*. Klesanie počtu dobrovoľníkov bolo zapríčinené aj preklasifikovaním práce z dobrovoľníckej, na systematickú – platenú činnosť s cieľom integrácie.

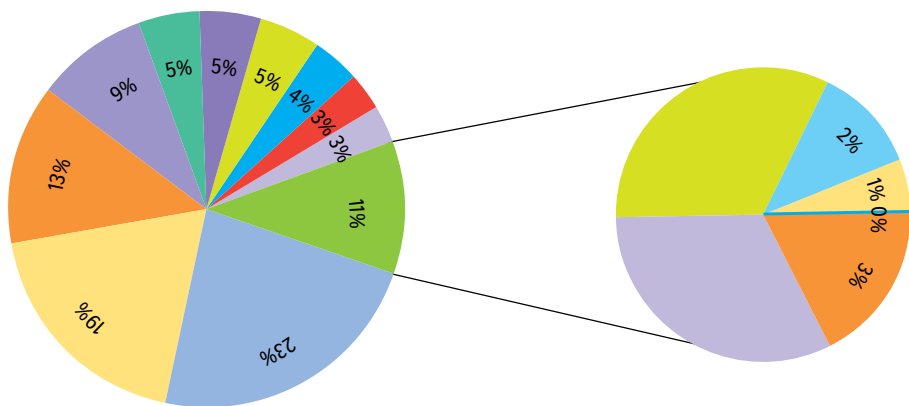
Približná hodnota práce vykonanej dobrovoľníkmi: **1 846 092,29 €**.
(prepočet cez koeficient minimálnej mzdy 3,71 €)

INTEGRAČNÁ ČINNOSŤ²

V rámci **mesiaca máj 2022** sme do zberu dát inkorporovali aj dáta o platenj integráčnej činnosti.

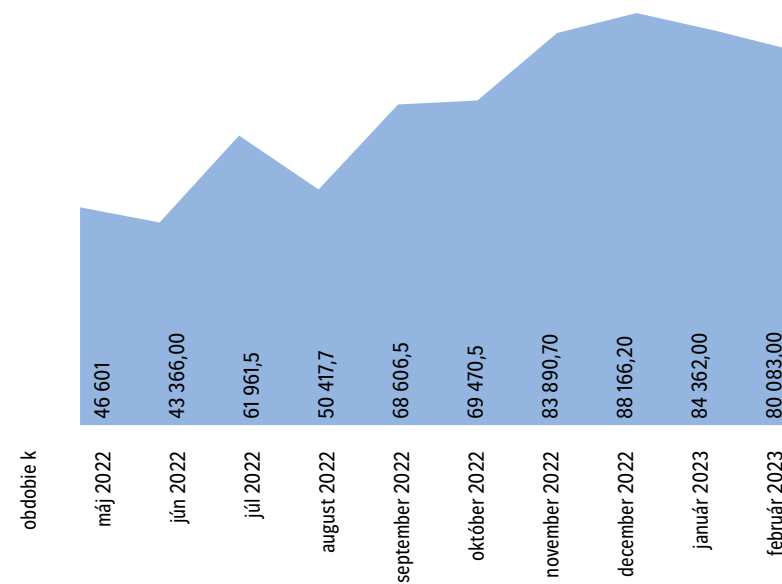
Monitorovacie obdobie **máj 2022 – február 2023** nám ukázalo, že v rámci systematickej integráčnej činnosti bolo vykonaných **676 925 osobohodín** platenej práce. Integráčná činnosť má systematicky stúpajúci trend. Začínajúc mesiacom máj: **46 601** osobohodín, pokračujúc ďalšími mesiacmi, v rámci ktorých sa objem integráčnej pomoci takmer zdvojnásobil (február 2023: **80 083** osobohodín).

INTEGRAČNÁ ČINNOSŤ V KATEGÓRIÁCH

- Zabezpečenie komunitnej činnosti pre Ukrajincov a Ukrajinky (napr. komunitné centrá, dobrovoľníctvo)
- Pravidelné poskytovanie potravinovej a materiálnej pomoci
- Právna pomoc a poradenstvo
- Other
- Nezaradené do kategórie
- Poradenstvo (psychologické, azylové, právne, zdravotné a i.)
- Sociálne služby a sociálna starostlivosť (poradenstvo, nízkoprahové zariadenia, tlmočenie)
- Koordinácia a zabezpečenie bývania
- Pomoc pri vzdelávaní detí
- Tlmočenie a jazykové služby
- Zdravotná starostlivosť
- Pomoc pri zamestnávaní Ukrajiniiek a Ukrajincov
- Rozvoj mladých ľudí
- Príprava manuálov pre integráciu utečencov
- Pomoc pri vzdelávaní dospelých
- Pedagogická a odborná práca vo výchove a vzdelávaní

² Platená práca v zmysle platných právnych predpisov na území SR.

V prípade ak prepočítame sumárny objem odpracovaných osobohodín v rámci integráčnej činnosti (676 925 osobohodín) do finančného vyjadrenia:

Približná hodnota vykonanej integráčnej práce: **2 511 391,75 €**.
(prepočet cez koeficient minimálnej mzdy 3,71 €)

NA ZBERE DÁT O PRÍNOSOV MNO PRI RIEŠENÍ KRÍZY SPÔSOBENEJ VOJNOU NA UKRAJINE SA PODIEĽALI:

Expertí a expertky zapojení do zberu dát: Alena Petrželková, Alexandra Poláková Suchalová, Skarlet Ondrejčáková, Katarína Valovičová, Nadežda Bilčíková, Miroslava Dujičová, Jana Gažúrová, Barbara Gindlová, Katarína Palková, Jakub Adámek, Matej Miklian, Hana Mravcová, Tomáš Winkler, Miroslav Zwiefelhofer, Tatiana Vaníková a Linda Zuzčáková.

Riadenie zberu: Skarlet Ondrejčáková, Barbara Gindlová, Miroslava Dujičová a Matej Miklian

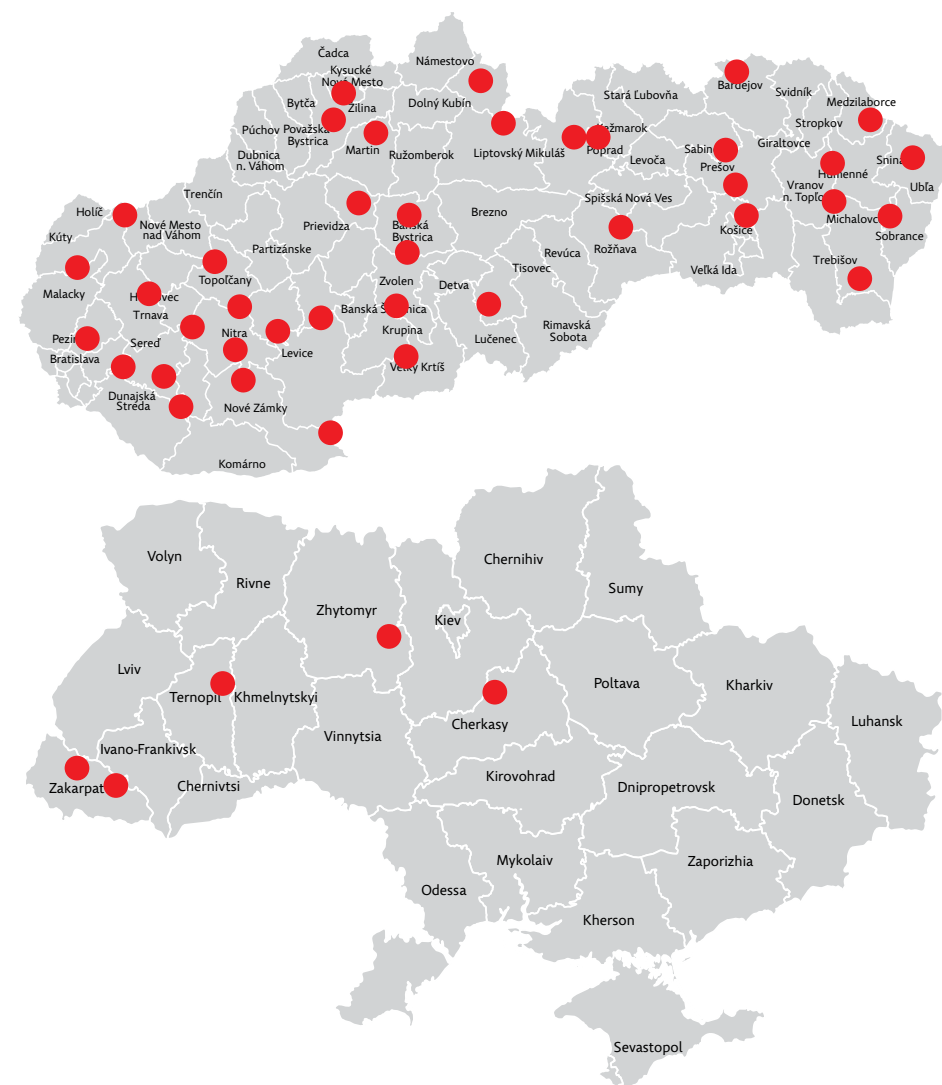
Vyhodnocovanie a spracovanie dát: Tatiana Vaníková

Spracovanie sumarizačných správ: Matej Miklian

DÁTA DO ZBERU POSKYTLI ORGANIZÁCIE:

Ambrela, ADRA Slovensko, Nadácia Integra, Človek v ohrození, Selezáni don Bosca, Depaul Slovensko n. o., STEP-IN Civic Association, Leap n. o., Áno pre život n. o., Asociácia samaritánov Slovenskej republiky o. z., Berkat Slovensko o. z., Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Centrum sociálnych služieb KA o. z., Centrum dobrovoľníctva n. o., Centrum komunitného organizovania o. z., Centrum pre filantropiu n. o., Dobrovoľná civilná ochrana o. z., Dobrovoľná požiarňa ochrana Slovenskej republiky o. z., Domka – Združenie saleziánskej mládeže o. z., Equita o. z., Evanjelická diakonia, Fórum života o. z., FIREMEDICAL, o. z., Humans Rights League – Liga pre ľudské práva, Integračné centrum Košického kraja – Nadácia Dedo, IPčko, Laura združenie mladých, Lions Club Košice Cassovia o. z., LEAF o. z., Občianska agentúra komunitného rozvoja 1317 o. z., Karpatská nadácia – Spoločnosť Minoritas – OZ Podaj ďalej, Komunitná nadácia Bardejov, Komunitná nadácia Liptov, Komunitná nadácia Zdravé mesto, Kto pomôže Ukrajine – Donio n. f., Koinonia Ján Krstiteľ – Vyšný Klátov, Komunitné centrum Rómsky Inštitút, n. o., Klub Prieskumník – Pathfinder o. z., Mareena o. z., Návrat o. z., Nadácia Pontis, NODAM – Združenie detí a mládeže o. z., Nezávislá platforma SocioFórum o. z., COMIN – kontaktné miesto pre cudzincov, Maják nádeje o. z., Rozmanita o. z., MaFU o. z., Post Bellum SK o. z., Pastoračné centrum Anny Kolesárovej, Vysoká nad Uhom, Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií o. z., Pokoj a dobro – pomoc núdznym, Prešovské dobrovoľnícke centrum o. z., Platforma rodín so zdravotným znevýhodnením o. z., Rada pre práva dieťaťa o. z., Rómsky Inštitút – Roma Institute n. o., Slovenská humanitná rada o. z., Slovenská katolícka charita o. z., Bratislavská arcidiecézna charita, Arcidiecézna charita Trnava, Diecézna charita Nitra, Diecézna charita Žilina, Diecézna charita Rožňava, Diecézna charita Banská Bystrica, Spišská diecézna charita, Gréckokatolícka charita Prešov, Arcidiecézna charita Košice, Gréckokatolícka eparchiálna charita Košice, Rímskokatolícka farnosť sv. Alžbety, SME SPOLU o. z., Slovenský Červený kríž o. z., Slovenský skauting o. z., SOSNA o. z., Spolka o. z., Svetielko pomoci n. o., Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť, Spolok sv. Vincenta de Paul na Slovensku, Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség – Zväz skautov maďarskej národnosti, Ťahanovská záhrada o. z., TNDC – Trenčianské dobrovoľnícke centrum o. z., TENENET o. z., Toto! – kultúrne ihrisko o. z., Úsmev pre druhých o. z., Ústredie diakonia Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku (cirkevné zbory: Ďurkov, Hraň, Bister, Tušice, Malý Kamenec, Oborín, Palín a Lastomír), V.I.A.C. – Inštitút pre podporu a rozvoj mládeže o. z., Vaša charita n. o., Webelka n. o., Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže, pre ochranu prírody – Machaon International o. z., Záhrada – centrum nezávislej kultúry n. o. a Camp Žilina – Ukrajnska Spilka.

ORIENTAČNÁ MAPA PÔSOBNOSTI MNO ZAPOJENÝCH DO ZBERU DÁT³

³ **Lokálna úroveň SR:** Banská Bystrica, Bratislava, Demjata, Družstevná pri Hornáde, Dunajská Streda, Gabčíkovo, Gerlachov, Humenné, Kamenica nad Hronom, Košice, Košický samosprávny kraj, Krupina, Levice, Liptovský Hrádok, Lučenec, Malacky, Martin, Michalovce, Nitra, Nové Zámky, Opatovská Nová Ves, Piešťany, Prešov, Rajecké Teplice, Rohovce, Rožňava, Senica, Šurany, Trenčín, Trnava, Trstená, Ublá, Veľké Slemence, Vyšné Nemecké, Zvolen, Žilina

Okresná úroveň SR: okres Bardejov, okres Poprad, okres Zvolen, okres Banská Bystrica

Regionálna úroveň SR: Banskobystrický samosprávny kraj, Košický samosprávny kraj, Prešovský samosprávny kraj

Národná úroveň SR: celé územie SR

Na Ukrajine: Mukačevo, Žitomir, Ternopiľ, Talne, Khust, západná Ukrajina – Zakarpatská oblasť

RÝCHLE QR KÓDY NA ZÍSKANIE DÁT:

1

2

(1) QR kód k priebehu činností

(2) QR kód k sumarizačným správam

AKO ZMERAŤ ĽUDSKOSŤ

Ako mimovládne neziskové organizácie pomáhali počas vojny na Ukrajine

Vydalo: © Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky/Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Zostavili: Barbara Gindlová, Matej Miklian, Filip Gono

Zodpovedná redaktorka: Alena Petrželková

Jazyková korektúra: Ivana Gibová

Autorky a autori fotografií © Anton Hvizdoš, Róbert Németi, Anton Frič, Barbora Blahová, Matej Vernarsky, Roman Kortiš, Vladislav Kakody, Marika Géciová, Lukáš Hlubovič, Monika Domeniková, Stanislav Bielik, Jakub Belán, Jaroslav Bielik, Nazarij Kostjuk, Ludovít Činčala, Ivona Fraňová, Miro Béreš, Alexandra Háberová, Jana Gombošová a archív organizácií uvedených v publikácii

Obálka a grafický dizajn © Zuzana Chmelová

Bratislava 2023

ISBN 978-80-89051-88-5

Publikácia je súčasťou národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík II.

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

ÚRAD SPLNOMOCNENCA
VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Operačný program
Efektívna
verejná správa

Európska únia
Európsky sociálny fond